

Democratische verankering in de Nederlandse Veiligheidsregio's

*Een onderzoek naar de democratische verankering van het verlengd lokaal
bestuur in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in Nederland*

Bachelorscriptie

Kelly Bekhuis
s1016458

Universiteit Twente, Enschede
Maart 2016

DEMOCRATIE IN DE NEDERLANDSE VEILIGHEIDSREGIO'S

Een onderzoek naar tien Nederlandse Veiligheidsregio's

Bachelorscriptie: Bestuurskunde
Faculteit: Behavioural, Management and Social sciences
Auteur: K.S.M. Bekhuis

Begeleiding: Prof. dr. S.A.H. Denters
Dr. P.J. Klok

Universiteit Twente, Enschede
Februari 2016

Voorwoord

Voor u ligt mijn bachelor scriptie. Het onderzoek dat ik heb uitgevoerd is ter afsluiting van mijn bachelor opleiding Bestuurskunde aan de Universiteit van Twente, Enschede. Vanuit mijn interesse in veiligheidsvraagstukken en bestuursprocessen ben ik op zoek gegaan naar een afstudeeropdracht die hier op aansloot. Al snel kwam ik uit bij prof. Dr. S.A.H. Denters, hij werkt samen met Dr. P.J. Klok aan een onderzoek naar de effectiviteit en legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dat in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt uitgevoerd. Een onderdeel van dit onderzoek waren de Nederlandse Veiligheidsregio's en hierbij konden ze de hulp van een student bestuurskunde goed gebruiken. Vervolgens ben ik onderzoek gaan doen naar de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio's.

Ik wil dit voorwoord gebruiken om enkele personen in het bijzonder te bedanken, zonder hen had ik dit onderzoek niet succesvol kunnen afronden. Allereerst gaat mijn dank uit naar mijn ouders die het mogelijk hebben gemaakt dat ik de opleiding Bestuurskunde kon volgen, en mijn familie die mij altijd hebben gesteund. In het bijzonder gaat mijn dank uit naar mijn vriend Mark, die op dit moment op uitzending is maar ondanks zijn afwezigheid mij altijd heeft weten te steunen en te motiveren. Ook gaat mijn dank uit naar prof. dr. S.A.H. Denters en Dr. P.J. Klok voor de fijne samenwerking, de zeer waardevolle informatie en feedback en niet te vergeten de altijd snelle reacties. Daarnaast gaat mijn dank uit naar de raadsleden en werknemers van de verschillende gemeenten en Veiligheidsregio's die de vragenlijst hebben ingevuld.

Ik wens jullie veel plezier met het lezen van mijn bachelor scriptie,

Groeten Kelly Bekhuis

Samenvatting

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties doen Prof. Dr. B. Deters en Dr. P.J. Klok onderzoek naar de effectiviteit en legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. “Omdat het belang van regionale bestuursvormen door een groot aantal ontwikkelingen toeneemt, wenst het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het debat hierover te ondersteunen met wetenschappelijk onderzoek naar het feitelijk functioneren van regionale besturen” (Boogers et.al. 2015). Omdat het belang van regionale bestuursvormen steeds verder toe neemt wil men hier meer inzicht in verkrijgen. In dat kader is dit onderzoek opgesteld, waarbij de focus ligt op de Nederlandse Veiligheidsregio’s. Het doel van dit onderzoek is om de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio’s te beschrijven en om vervolgens aanbevelingen te kunnen doen omtrent deze democratische verankering. De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat is als volgt:

“In hoeverre voldoen de inrichting en het functioneren van de Nederlandse Veiligheidsregio’s aan de criteria van een adequate democratische verankering?”

Voorafgaand aan het onderzoek vindt er een literatuurstudie plaats die leidt tot diverse kernconcepten die gebruikt worden om de mate van democratische verankering binnen de Veiligheidsregio’s te meten. Deze concepten zijn: samenstelling, sturing, controle, verantwoording en burgerparticipatie. De vijf kernconcepten zijn gebaseerd op een normatief kader. Op basis van de literatuurstudie worden er tabellen met criteria opgesteld. Deze tabellen bevatten vragen die betrekking hebben op de kernconcepten welke per Veiligheidsregio worden behandeld. De analyse vindt plaats door middel van documentanalyses waarbij relevante wetgeving zoals de Wgr (Wet gemeenschappelijke regeling), Wet Veiligheidsregio’s en de individuele gemeenschappelijke regelingen gebruikt worden.

Het feitelijk functioneren van de Veiligheidsregio’s, in het kader van democratische verankering, wordt behandeld door het afnemen van vragenlijsten aan professionals. Met feitelijk functioneren wordt in dit onderzoek het functioneren in de dagelijkse praktijk bedoeld: “past men de bij wet of regeling gestelde democratische elementen ook toe?” (Baas, 2015). Vervolgens worden de overeenkomsten en verschillen per regio vergeleken waarna er aanbevelingen gedaan worden.

Omdat er in Nederland 25 Veiligheidsregio’s zijn, en deze in dit onderzoek niet allemaal aan bod kunnen komen, is er voor gekozen om een selectie te maken van 10 Veiligheidsregio’s namelijk; Veiligheidsregio Groningen, Zuid-Oost Brabant, Noord-Holland Noord, Zuid-Limburg, Gelderland Midden, Twente, IJsselland, Haaglanden, Amsterdam Amstelland en Fryslân.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de democratische verankering in de Nederlandse Veiligheidsregio’s over het algemeen goed geregeld is. Verbeterpunten zijn er met name op het gebied van burgerparticipatie. De democratische verankering heeft ruimte voor verbetering, met bovenstaande overwegingen wordt de mate van democratische verankering mogelijk hoger.

Naar aanleiding van de data verzameling en data analyse zijn de volgende overwegingen opgesteld:

Overweging1 : Kijk kritisch naar de verdeling van het stemgewicht in het bestuur van uw Veiligheidsregio en pas deze zo nodig aan om de belangen behartiging van uw inwoners te optimaliseren.

Overweging 2: Bekijk de mogelijkheden om de daadwerkelijke invloed, die een deelnemende gemeente heeft op het bestuur van uw Veiligheidsregio, te optimaliseren en pas deze zo nodig toe

Overweging 3: Overweeg manieren om burgers en maatschappelijke organisaties uit uw regio beter te informeren over werkzaamheden en verantwoordelijkheden van uw Veiligheidsregio

Overweging 4: Betrek burgers en maatschappelijke organisaties actief bij de besluitvorming van uw Veiligheidsregio door ze de mogelijkheid te geven hun zienswijzen omtrent belangrijke besluiten van de Veiligheidsregio kenbaar te laten maken.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Introductie	7
2. Onderzoeksvraag	7
3. Theorieën en concepten	8
3.1. Samenstelling	10
3.2. Invloed	11
3.3. Burgerparticipatie	13
4. Steekproeftrekking	14
5. Operationalisering en data verzamelingsmethoden	15
6. Data analyse	16
7. Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie	16
8. Formele democratische verankering	17
8.1. Samenstelling	17
8.2. Invloed	19
8.3. Burgerparticipatie	21
9. Feitelijke democratische verankering	23
9.1. Samenstelling	23
9.2. Invloed	23
9.3. Burgerparticipatie	29
10. Conclusies en aanbevelingen	35
Literatuurlijst	37
Geraadpleegde regelingen	38
Bijlage A: Verdeling Veiligheidsregio's naar deelnemende gemeenten	39
Bijlage B: De 25 Nederlandse Veiligheidsregio's	41
Bijlage C: Vragenlijst gemeenteraadslid	42
Bijlage D: Vragenlijst Veiligheidsregio	44
Bijlage E: Uitkomsten SPSS vragenlijst gemeenteraadsleden	46
Bijlage F: Uitkomsten SPSS vragenlijst Veiligheidsregio	53

1. Introductie

De laatste jaren is er een steeds grotere vraag naar bestuur op regionaal niveau. Hierbij is er voor intergemeentelijke samenwerking een belangrijke rol weggelegd. Vraagstukken op het gebied van veiligheid en sociale zekerheid worden steeds complexer en overstijgen vaak de gemeentegrenzen. Voor een effectieve aanpak van dit soort problemen kiest men dan ook vaak voor een regionale aanpak waarbij er wordt samengewerkt met buurgemeenten en overige partijen.

De vraag is echter hoe het zit met de democratische verankering van het bestuur van deze samenwerkingsverbanden wanneer er steeds meer wordt geregeld op regionaal niveau. In hoeverre is er sprake van democratie in deze regionale context?

Een van de terreinen waarop de regionale aanpak tot uiting komt is het terrein van veiligheid. Neem bijvoorbeeld de vuurwerkramp in Enschede in mei 2000 en de Nieuwjaarsbrand in Volendam in 2001. Door de toenemende verstrengeling tussen economie, technologie, ecologie, cultuur en bestuur is de complexiteit van de samenleving sterk toegenomen. De behoefte ontstond aan een grotere organisatieschaal dan de gemeentelijke schaal: de meeste gemeenten zijn immers te klein om alle taken op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing te kunnen invullen. Ook de behoefte aan multidisciplinaire samenwerking nam meer toe, met zowel de traditionele veiligheidspartners als nieuwe partners. Dit zien we terug in de 25 Nederlandse Veiligheidsregio's die zijn opgericht.

2. Onderzoeksvraag

In dit onderzoek wordt er gekeken op welke manier democratie formeel is verankerd, en hoe hier feitelijk gebruik van wordt gemaakt. Daarom staat de volgende vraag in het onderzoek centraal:

“In hoeverre voldoen de inrichting en het functioneren van de Nederlandse Veiligheidsregio's aan de criteria van een adequate democratische verankering?”

We beantwoorden deze vraag aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er te vinden in de formele democratische verankering in de Veiligheidsregio's?
2. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er te vinden wat betreft de democratische verankering in het feitelijk functioneren van de Veiligheidsregio's?
3. Hoe zijn deze overeenkomsten en verschillen te beoordelen op basis van de kernconcepten van democratische verankering?

De analyse eenheden in dit onderzoek zijn de veiligheidsregio's en de waarnemingseenheden zijn de relevante wet- en regelgeving, de vergaderstukken en de respondenten. De analyse eenheden worden geanalyseerd aan de hand van de vijf criteria van democratie (samenstelling, sturing, controle, verantwoording en burgerparticipatie). Omdat het vergelijken van 25 Veiligheidsregio's erg veel tijd gaat kosten is er gekozen om een selectie te maken. In dit onderzoek worden tien Veiligheidsregio's nader onderzocht om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Deze selectie

wordt verderop in dit onderzoek nader uitgelegd.

Voordat we op de theorie ingaan schetsen we eerst de situatie van de Nederlandse Veiligheidsregio's. De Veiligheidsregio is een voorbeeld van een intergemeentelijk samenwerkingsverband waarbij gemeenten, politie, brandweer, defensie en GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie) samenwerken. De Veiligheidsregio's zijn een wettelijk verplichte vorm van intergemeentelijke samenwerking die hun juridische grondslag vindt in een gemeenschappelijke regeling. Elke Veiligheidsregio heeft een eigen reglement/regeling. Deze regeling is gebaseerd op de Wgr en de Wet veiligheidsregio's. De Wgr regelt samenwerkingsverbanden tussen openbare lichamen en de Wet Veiligheidsregio's regelt de bestuurlijke inbedding en de organisatie van de hulpverleningsdiensten (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2013). Daarom gaan we in dit onderzoek kijken naar de Wgr en de Wet Veiligheidsregio's om iets kunnen zeggen over de democratische verankering in de veiligheidsregio's.

De bestuurlijke organisatie van een Veiligheidsregio bestaat altijd uit een Algemeen Bestuur (AB), Dagelijks Bestuur (DB) en een voorzitter (art. 12 Wgr). Het AB staat aan het hoofd van de Veiligheidsregio en bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De voorzitter van het bestuur wordt benoemd uit de burgemeesters van de gemeenten in de regio, hij of zij vertegenwoordigt de Veiligheidsregio in en buiten rechte (art. 11 lid 1 en lid 4 Wet Veiligheidsregio's) en is zowel voorzitter van het AB als van het DB. Het DB wordt benoemd door het AB.

De Wet Veiligheidsregio regelt ook het een en ander over de besluitvorming binnen het bestuur. Zo is er geregeld dat het bestuur van de veiligheidsregio beslist bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag (Art. 11, lid 5 Wet veiligheidsregio's). Zoals eerder is aangegeven heeft elke veiligheidsregio zijn/haar eigen regeling, de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente/Groningen /etc.. Hierin staan nadere bepalingen over de bestuurlijke indeling en de taken en bevoegdheden van de Veiligheidsregio. Deze worden gebruikt om te bepalen welke overeenkomsten en verschillen er zijn wanneer we het hebben over de democratische verankering in de verschillende Veiligheidsregio's, waarbij er wordt gekeken naar de vijf kernconcepten.

3. Theorieën en concepten

We denken allemaal te weten wat we bedoelen met democratie, namelijk dat het volk het voor het zeggen heeft. Maar wat bedoelen we nou werkelijk met democratie. Volgens Dahl (1970) stamt het woord democratie af van het Griekse woord demos (volk) en kratein (heersen, regeren). Het houdt in dat het volk zelf stemt over de wetten. Een politiek systeem is volgens Dahl (1970) democratisch als het voldoet aan de normen van politieke gelijkheid en volkssoevereiniteit. Onder politieke gelijkheid verstaat hij ten eerste dat alle burgers in de gelegenheid moeten worden gesteld hun voorkeuren kenbaar te maken en ten tweede moeten de voorkeuren van de burgers even zwaar worden meegewogen. Aan de voorwaarde soevereiniteit is voldaan "indien in de besluitvorming dat alternatief wordt gekozen waarmee de grootst mogelijke meerderheid van de deelnemers kan instemmen" (Traag 1993 p.27). Volgens Thomassen (1991) betekent democratie: "dat het volk

regeert, of in een meer moderne terminologie, een staatsvorm waar de volkssoevereiniteit het heersende beginsel is.” De oude Griekse stadstaat kende een vorm van directe democratie, terwijl de moderne democratie een representatieve democratie is. Bij een directe democratie zijn er geen vertegenwoordigers en kunnen de burgers zelf politieke besluiten nemen. Volgens Bekkers et al. (2007) is een representatieve democratie “een regime waarbij de volwassen bevolking hun vertegenwoordigers kiezen die vervolgens een wetgevende rol hebben waarbij ze de overheid controleren en besluiten nemen over specifieke wetgeving en beleid”. Concluderend kunnen we stellen dat een “bestuursvorm democratisch is, indien in het politieke besluitvormingsproces de ‘stem van het volk’, of tenminste een meerderheid ervan, direct of indirect doorslaggevend is” (Traag 1993 p.24).

De vraag die opkomt bij de indirecte, representatieve democratie is in hoeverre deze vorm van regeren democratisch te noemen is. Om een antwoord te kunnen geven op deze is het belangrijk om criteria te hebben die de democratische verankering weergeven. Volgens Sørensen en Tørfing (2005) is een orgaan “democratisch verankerd voor zover zij naar behoren gelinkt is aan verschillende politieke groepen en aan een relevante set van democratische normen, die onderdeel zijn van de democratische ethos van de samenleving.” Deze democratische normen worden gedefinieerd aan de hand van de volgende criteria; samenstelling, sturing, controle, verantwoording en burgerparticipatie. Aan de hand van deze criteria kan gemeten worden in hoeverre een proces democratisch te noemen is.

In dit onderzoek kijken we vooral naar de samenwerking vanuit het perspectief van de indirecte democratie. In de Nederlandse constitutie is er namelijk sprake van een representatieve democratie. Hierbij hebben de burgers via verkiezingen invloed op de samenstelling van de gemeenteraad en daarmee ook indirect invloed op de samenstelling, sturing, controle en de verantwoording van het bestuur van samenwerkingsverbanden. Er is hier sprake van politieke gelijkheid wanneer iedereen kiesrecht voor gemeenteraden heeft en dus elke stem even zwaar telt. Wanneer we het hebben over de Veiligheidsregio’s (en andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden) spreken we van verlengd lokaal bestuur. Hierbij is de indirecte democratie wel erg indirect geworden, burgers kiezen niet zelf rechtstreeks het bestuur van het samenwerkingsverband, maar de leden van de gemeenteraad doen dit voor hen. De Veiligheidsregio is namelijk een voorbeeld van een samenwerkingsverband dat door burgemeester wordt aangegaan. De Burgemeester wordt door de gemeenteraad voorgesteld en bij Koninklijk Besluit benoemd. Hierdoor heeft de gemeenteraad een zeer belangrijke stem in de benoemingsprocedure van de burgemeester. Het Algemeen Bestuur van de VR vertegenwoordigt volgens de notie van verlengd lokaal bestuur daarom niet de gehele bevolking, het vertegenwoordigt de bestuursorganen door wie het aangewezen is (in dit geval hebben burgemeesters zitting in het AB). Hierdoor is de “directe verkiezing van het Algemeen Bestuur door burgers uitgesloten” (De Greef, 2011).

Vanuit democratisch oogpunt moet elke burger evenveel invloed kunnen uitoefenen op de sturing, controle en verantwoording van het bestuur. Dit kan enerzijds via de directe invloed die burgers kunnen uitoefenen door hun opvattingen direct aan de raadsleden van hun gemeente of aan de bestuurders van de Veiligheidsregio kenbaar te maken om zo te pogen invloed uit te oefenen op het bestuur, en anderzijds via het gebruiken van hun kiesrecht.

Is dit ook feitelijk zo bij de Veiligheidsregio's? In dat geval moeten de leden van het AB stemgewicht hebben op basis van het aantal inwoners van hun gemeente. Bij de indirecte vorm van burgerparticipatie komt er een vraag bij, wie neemt de beslissingen in het bestuur namens de bevolking? Hierbij moet er gekeken worden naar de samenstelling van het bestuur en op welke wijze deze samenstelling tot stand komt.

We hebben gezien dat democratie te maken heeft met samenstelling, sturing, controle, verantwoording en burgerparticipatie. Hoe deze relaties liggen binnen de Veiligheidsregio's is in onderstaand figuur schematisch weergegeven.

Figuur 1: schematische weergave van de onderlinge relaties m.b.t. de democratische verankering

- 1; de (directe) invloed van de burgers op de *samenstelling* van de gemeenteraad door middel van verkiezingen. Het gaat hierbij echter om de invloed die de raad heeft op de samenstelling van het bestuur van de VR d.m.v. benoeming en ontslag van de burgemeester.
- 2; de invloed van de gemeenteraad op het bestuur van de Veiligheidsregio's, hierbij gaat het om de *sturing, controle en verantwoording*.
- 3; de directe invloed van de burgers op het bestuur van de Veiligheidsregio, de *burgerparticipatie*.

Aan de hand van deze vijf criteria kunnen we tabellen opstellen waarbij er wordt gekeken op welke manier de criteria gemeten kunnen worden binnen de Veiligheidsregio's. Deze tabellen zijn tot stand gekomen aan de hand van de theorie van Sørensen en Tørfing (2005) en de bachelorscripties van Baas (2015) en Wessels (2015).

3.1. Samenstelling

Wanneer we het hebben over de samenstelling gaat het in eerste instantie over krachtens de Gemeentewet geregelde verkiezingen van raadsleden door inwoners uit de gemeente. Vervolgens kijken we ook naar de invloed die de raad heeft op de samenstelling van het bestuur van de Veiligheidsregio. Hierbij wordt er gekeken naar de invloed die raadsleden hebben op de benoeming en mogelijkheid tot ontslag van de burgemeester.

Aan de hand van deze criteria is de volgende tabel opgesteld:

Tabel 1.1 Samenstelling

	Formeel	Feitelijk	Data verzameling
Criteria	Hoe worden de afgevaardigden van het AB gekozen?	n.v.t. wordt duidelijk uit de wet- en regelgeving en verwante stukken	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet Veiligheidsregio's en Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio's
	Hoe worden de afgevaardigden van het DB gekozen?	n.v.t.	Idem
	Hoe is het stemgewicht in het AB verdeeld?	n.v.t.	Idem

3.2. Invloed; Sturing, controle en verantwoording

In de theorie staan sturing controle en verantwoording apart beschreven. In de werkelijkheid blijkt echter dat deze drie concepten veel overlap hebben met elkaar en moeilijk los van elkaar te zien zijn. Daarom is er in dit onderzoek voor gekozen om bij het afnemen van de vragenlijsten de drie concepten samen te nemen en te benoemen als invloed. We kijken naar;

1. De mogelijkheden die er zijn voor de gemeente om invloed uit te oefenen op de VR
2. Het gebruik van de invloedsmogelijkheden door de gemeente
3. De daadwerkelijke invloed die de invloedsmogelijkheden de gemeenteraden geven

In het theoretische gedeelte is er voor gekozen de drie concepten wel apart te beschrijven om zo een duidelijk beeld te kunnen schetsen van wat er bedoeld wordt met invloed, en welke criteria hierbij geformuleerd kunnen worden.

Wanneer we het hebben over invloed kijken we naar de invloed die burgers hebben via raadsleden, en de invloed die burgers direct kunnen uitoefenen op de Veiligheidsregio. Zoals eerder is aangegeven hebben we in Nederland een representatieve democratie, besluiten worden bij de gemeenteraad en Veiligheidsregio genomen. De vraag is hoe de burger hier invloed op uit kan oefenen. Enerzijds is dit een indirecte invloed via de gemeenteraadsleden die vervolgens invloed kunnen uitoefenen op het bestuur van de Veiligheidsregio. En anderzijds is er ook sprake van een directe invloed door de burgers op de Veiligheidsregio. We gaan in dit onderzoek de formele kant van sturing, controle en verantwoording beschrijven om te kijken in hoeverre dit leidt tot invloedsmogelijkheden, gebruik van invloedsmogelijkheden en in hoeverre er feitelijk/werkelijk sprake is van invloedsmogelijkheden.

Bij *sturing* kijken we naar de mogelijkheden die er zijn om invloed uit te kunnen oefenen op het beleid en de uitvoering ervan van de gemeenteraad op het samenwerkingsverband. Hierbij wordt er gekeken welke mogelijkheden er zijn en in hoeverre er gebruik van wordt gemaakt. Bij *controle* gaat het om de mogelijkheden die de gemeenten hebben om het samenwerkingsverband te kunnen controleren. Daarnaast gaat het ook om de controle die het AB heeft op het DB. Het is hierbij van belang dat de verschillende organen voldoende mogelijkheden hebben om controle te kunnen

uitoefenen. En bij *verantwoording* gaat het om de verantwoordingsplicht die het bestuur van de Veiligheidsregio heeft naar de gemeente toe, en de verantwoording die het DB heeft naar het AB.

Aan de hand van deze criteria is de volgende tabel opgesteld:

Tabel 1.2 Invloed

	Formeel	Feitelijk	Data verzameling	
	<i>De mogelijkheden</i>	<i>Gebruik van de mogelijkheden en de daadwerkelijke invloed</i>	Formeel	Feitelijk <i>Daadwerkelijke invloed</i>
	Welke instrumenten hebben de gemeenteraden om invloed uit te kunnen oefenen op de besluitvorming van de Veiligheidsregio?	In hoeverre wordt er van deze instrumenten gebruik gemaakt?	Gemeenschappelijke regelingen	Vragenlijst gemeenteraadslid + Veiligheidsregio
	Welke instrumenten heeft de gemeenteraad om het bestuur van een veiligheidsregio te controleren?	Welke mogelijkheden heeft de gemeenteraad om het AB te controleren en in hoeverre worden deze gebruikt?	Wet Veiligheidsregio's, Gemeenschappelijke regelingen	vergaderstukken gemeenteraad + vragenlijst gemeenteraadslid
	Wat zijn de verantwoordingsplichten van het AB naar de gemeenteraden?	In hoeverre worden deze verplichtingen nagekomen?	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio	vragenlijst secretaris Veiligheidsregio en gemeenteraadsliden
	Wat zijn de verantwoordingsplichten van het DB naar de gemeenteraden?	In hoeverre worden deze verplichtingen nagekomen?	Idem	Idem
	Welke mogelijkheden heeft de gemeenteraad om een disfunctionerend bestuur van een veiligheidsregio te corrigeren?	In hoeverre worden deze mogelijkheden gebruikt?	Idem	vragenlijst secretaris Veiligheidsregio en gemeenteraadsliden
		Daadwerkelijke invloed		Vragenlijst VR en gemeenteraadsliden

3.3. Burgerparticipatie

Volgens Michels (2011) “draagt burgerparticipatie bij aan het bereiken van democratische waarden”. Het uitgangspunt bij burger participatie is steeds dat participatie goed is voor de democratie. Bij burgerparticipatie gaat het volgens Denters (1990, p. 263) om “openbaarheid, voorlichting, inspraak en toegankelijkheid”. Hetzelfde verhaal als bij invloed geldt ook voor burgerparticipatie. We gaan kijken op welke manier burgerparticipatie formeel geregeld is, in hoeverre er in de praktijk gebruik van wordt gemaakt en in welke mate dit daadwerkelijk leidt tot invloedsmogelijkheden. Op basis hiervan is de volgende criteria tabel samengesteld:

Tabel 1.3. Burgerparticipatie				
Criteria	Formeel	Feitelijk	Data verzameling	
			Formeel	Feitelijk
	Is er een informatieplicht naar burgers en/of belangengroepen vanuit de Veiligheidsregio?	In hoeverre informeert de Veiligheidsregio burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten?	Wet Veiligheidsregio's, Gemeenschappelijke regelingen	Vragenlijst secretaris en raadsleden
	Hebben burgers en/of belangengroepen recht op inzage van officiële documenten m.b.t. informatie omtrent de Veiligheidsregio?		Idem	Idem
	Hebben burgers en/of belangengroepen recht op inzage van officiële documenten van het bestuur van de Veiligheidsregio?	In hoeverre weten burgers en maatschappelijke organisaties welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten?	Idem	Idem
	Hebben burgers het recht op bezwaar en beroep tegen besluiten van de Veiligheidsregio?	In hoeverre biedt de Veiligheidsregio burgers en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen?	Idem	Idem
		In hoeverre worden burgers en maatschappelijke organisaties actief bij de besluitvorming betrokken?		Idem

Op basis van de in dit hoofdstuk genoemde theorieën en de daarvan gevormde tabellen worden de tien Nederlandse Veiligheidsregio's geanalyseerd. Deze tabellen worden per Veiligheidsregio ingevuld zodat ze onderling te vergelijken zijn. Voor het opstellen van de vragenlijsten, wat gebeurt aan de hand van voorgaande tabellen, worden de drie begrippen sturing, controle en verantwoording samen genomen. Dit omdat ze veel overlap met elkaar hebben en daarmee de vraagstelling voor de respondent duidelijker is dan wanneer elk begrip afzonderlijk wordt gevraagd.

4. Steekproeftrekking

Het onderzoek kenmerkt zich als kwantitatief onderzoek waarbij er sprake is van een procesevaluatie. Er wordt gebruik gemaakt van een vergelijkende case study aangezien er meerdere Veiligheidsregio's met elkaar vergeleken worden. Het vergelijken van alle 25 Veiligheidsregio's is in het korte tijdsbestek dat voor dit onderzoek beschikbaar is niet haalbaar. Daarom wordt er gekozen voor het maken van een selectie van deze regio's waarbij er tien Veiligheidsregio's geanalyseerd worden. Voor deze regio's wordt er in kaart gebracht hoe het zit met de formele verankering van het begrip democratie en wordt er gekeken naar het feitelijk functioneren hiervan.

De selectie van de regio's, die in het onderzoek gebruikt worden, vindt plaats op basis van een systematische steekproef. Allereerst worden de Veiligheidsregio's gerangschikt naar het aantal deelnemende gemeenten (zie bijlage A). Het onderscheid in Veiligheidsregio's naar het aantal deelnemende gemeenten is gemaakt omdat er verwacht wordt dat wanneer er meer gemeenten deelnemen, en er dus sprake is van meerdere actoren, de invloed van de individuele gemeenten op het bestuur, en daarmee de beleidsvorming binnen de Veiligheidsregio, minder is. Een gemeente maakt minder gebruik van de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het samenwerkingsverband wanneer er een grote hoeveelheid gemeenten deelnemen aan dit samenwerkingsverband.

Het selecteren van de Veiligheidsregio's gebeurt op basis van het doen van een systematische steekproef. Er wordt een dobbelsteen geworpen en het cijfer wat hier uitkomt is het nummer van de Veiligheidsregio waar de selectie wordt gestart. Vervolgens vindt er een stapsgewijze selectie plaats waarbij er stappen van achtereenvolgend plus twee en plus drie worden gemaakt om de Veiligheidsregio's te selecteren. Dit wordt herhaald tot er in totaal 10 Veiligheidsregio's geselecteerd zijn. De reden dat gekozen is voor een systematische steekproef is om er voor te zorgen dat elke veiligheidsregio evenveel kans maakt om geselecteerd te worden en om te voorkomen dat alleen de vijf grootste en vijf kleinste Veiligheidsregio's gekozen worden, zodat er een spreiding is naar omvang van het aantal samenwerkende gemeenten. Dit is van belang omdat er verwacht wordt een relatie te vinden tussen de omvang van het aantal deelnemende gemeenten in een Veiligheidsregio en de mate van democratische verankering.

Een belangrijk aspect van dit onderzoek is het afnemen van vragenlijsten. Er worden vragenlijsten afgenomen omdat er informatie nodig is over het gebruik van mogelijkheden en over de daadwerkelijke/feitelijke invloed van deze mogelijkheden. Deze data staat niet in geschreven stukken, om deze data te verkrijgen zijn vragenlijsten nodig. Omdat er in dit onderzoek sprake is van een kleine steekproef worden diegene geselecteerd voor de vragenlijsten die een goed beeld kunnen geven van de praktijk zoals die in het samenwerkingsverband gestalte krijgt. De vragenlijsten worden daarom afgenomen bij de secretaris van de Veiligheidsregio (of iemand in een vergelijkbare positie) die iets kan zeggen over de gang van zaken in het samenwerkingsverband. Daarnaast worden er vragenlijsten afgenomen bij de deelnemende gemeenten. Hierbij wordt de gemeente binnen de Veiligheidsregio met het grootst aantal inwoners, en de gemeente met het minst aantal inwoners geselecteerd. Binnen deze gemeenten wordt de vertegenwoordiger van de grootste fractie in de gemeenteraad met veiligheid in zijn portefeuille benaderd voor het afnemen van de vragenlijst. Hiervoor is gekozen omdat deze persoon zich het meest bezig houdt met veiligheidsvraagstukken en

met de Veiligheidsregio. Hij of zij weet hier veel over te vertellen en kan daarom de vragenlijst het best beantwoorden, dit is het meest betrouwbaar. Kortom, er worden per Veiligheidsregio twee raadsleden en één secretaris benaderd voor het afnemen van een korte schriftelijke vragenlijst. Dit zorgt ervoor dat er in totaal 30 vragenlijsten worden afgenomen. Bij het afnemen van de vragenlijsten worden de respondenten benaderd vanuit hun rol als informant om zo iets te kunnen zeggen over de gang van zaken binnen veiligheidsregio's. Er wordt niet gevraagd naar hun persoonlijke ervaringen.

5. Operationalisering en data verzameling

De data die in dit onderzoek verzameld worden hebben betrekking op de democratische verankering binnen de desbetreffende Veiligheidsregio's. De belangrijkste begrippen die hierin worden meegenomen zijn samenstelling, sturing, controle, verantwoording en burgerparticipatie. Waarbij sturing, controle en verantwoording samen worden genomen bij het afnemen van de vragenlijsten en als categorie *invloed* worden benoemd. Deze begrippen worden gemeten aan de hand van de criteria uit de eerder genoemde criteria-tabellen. Deze criteria zijn samengesteld aan de hand van documentstudies waarbij relevante wet- en regelgeving is geanalyseerd. De regelingen die worden gebruikt zijn de afzonderlijke regelingen van de desbetreffende veiligheidsregio. Elke Veiligheidsregio heeft een gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio waarin de gang van zaken staat beschreven die gelden in die desbetreffende Veiligheidsregio. Deze gemeenschappelijke regelingen vinden hun basis in de Wet Veiligheidsregio's. In deze wet staat beschreven waaraan een Veiligheidsregio moet voldoen en welke taken en bevoegdheden zij ontleen aan de wet. De Wet Veiligheidsregio's is op haar beurt berust op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze twee wetten worden dan ook gebruikt om iets te kunnen zeggen over de democratische verankering. Naast de relevante wet- en regelgeving wordt er gebruik gemaakt van vergaderstukken uit de Veiligheidsregio's. Hieruit zal blijken in hoeverre van de formele mogelijkheden gebruik wordt gemaakt.

Het feitelijk meten van de hierboven genoemde criteria wordt gedaan aan de hand van het online afnemen van vragenlijsten. Op basis van het theoretisch kader, de vijf kernconcepten en de bijbehorende criteria tabellen wordt een vragenlijst samengesteld waarbij er wordt gekeken op welke manier de democratische verankering tot uiting komt in de praktijk. De vraagstelling bestaat uit gesloten en half open vragen, dit omdat de vragenlijsten per mail worden verstuurd en de vraagstelling bij gesloten/half open vragen direct duidelijk is. Daarnaast is een voordeel van gesloten vragen dat ze sneller te beantwoorden zijn. We hebben bij het afnemen van de vragenlijsten te maken met zeer druk bezette personen die hoogstwaarschijnlijk niet zitten te wachten op een langdurig interview. Wanneer de vragenlijst kort en bondig is zijn zij eerder geneigd om tijd vrij te maken en deze in te vullen. Zo krijgen we een zo hoog mogelijke response. De vragenlijsten worden afgenomen bij de secretarissen van de geselecteerde veiligheidsregio's, en bij twee raadsleden van elk geselecteerde veiligheidsregio's. Alle respondenten worden benaderd vanuit hun rol als informant en niet vanuit hun persoonlijke rol.

Concluderend kunnen we stellen dat de formele kant van de criteria duidelijk wordt aan de hand van de document analyses, terwijl de feitelijke uitwerking ervan voortvloeit uit de vragenlijsten die afgenomen gaan worden.

6. Data analyse

Voor het onderzoek wordt er gebruik gemaakt van gegevens uit vragenlijsten en formeel vastgelegde regelingen en wetteksten. De criteria tabel wordt gebruikt om de verkregen data te kunnen analyseren. De tabel is samengesteld op basis van theorie over democratische verankering waarmee de democratische verankering in de Veiligheidsregio's kan worden gemeten. Deze tabel is op te delen in de vijf kern concepten namelijk samenstelling, *sturing*, *controle*, *verantwoording* en burgerparticipatie waarbij sturing, controle en verantwoording samen worden genomen en benoemd worden als invloed. De situatie omtrent de democratische verankering wordt per Veiligheidsregio beschreven waarna deze beschrijvingen met elkaar vergeleken worden om vervolgens conclusies te trekken en aanbevelingen te doen.

7. Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt er onderzoek gedaan naar de effectiviteit en legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in Nederland, het onderzoek dat voor u ligt maakt hier deel van uit. Tegenwoordig worden er steeds meer taken overgedragen naar gemeenten en daarom zijn intergemeentelijke samenwerkingsverbanden erg belangrijk. Wetenschappelijk gezien is dit onderzoek relevant omdat er slechts weinig bekend is over de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio's. Veiligheidstaken worden steeds belangrijker omdat men te maken krijgt met steeds complexere problemen op het gebied van veiligheid. De Veiligheidsregio beschikt over bijzondere, vaak vergaande bevoegdheden in tijden van noodsituaties. Juist in een noodsituatie, wanneer er sprake is van chaos, is het van belang dat besluiten en maatregelen democratisch verankerd zijn zodat er sprake is van democratische controle op veiligheidstaken. Dit is een kerntaak van de overheid. Wanneer er meer bekend wordt over de democratische verankering kunnen er aanbevelingen gedaan worden wat de democratische besluitvorming ten goede zal komen.

In een land als Nederland, waar democratie hoog in het vaandel staat, is het van belang dat de bevolking soeverein is en alle besluiten door de overheid worden genomen met instemming van de burgers. Wanneer niet iedereen gelijke stemrechten heeft kan men niet spreken van gelijkheid, en is er geen basis voor democratie. Daarom is dit onderzoek ook maatschappelijk erg relevant.

8. Formele democratische verankering

In dit hoofdstuk wordt er gekeken op welke manier democratische verankering bij de Nederlandse Veiligheidsregio's formeel geregeld is. Hiermee wordt de volgende vraag beantwoord; "Welke overeenkomsten en verschillen zijn er te vinden in de formele democratische verankering in de Veiligheidsregio's?" Wat hierbij belangrijk te vermelden is, is dat wanneer er bepalingen zijn opgenomen in bijv. de Gemeentewet, Wgr of Wet Veiligheidsregio's deze rechtsgeldig zijn. Ook wanneer er in de gemeenschappelijke regeling van een Veiligheidsregio niets is opgenomen over een bepaling, of wanneer de gemeenschappelijke regeling tegenstrijdigheden bevatten.

8.1. Samenstelling

Zoals eerder is vermeld is de Veiligheidsregio een verplichte vorm van intergemeentelijke samenwerking die de burgemeesters van de deelnemende gemeenten aangaan. De Veiligheidsregio is een openbaar lichaam dat aan de hand van de Wet Veiligheidsregio's rechtspersoonlijkheid bezit. "De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten die behoren tot een regio.. treffen een gemeenschappelijke regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld.." (art. 9 Wet Veiligheidsregio's). De samenstelling van de 25 Veiligheidsregio's in Nederland is per Veiligheidsregio verschillend maar zijn in de basis gelijk. We kijken hier naar de invloed van burgers op de raad als invloed van de raad op de benoeming van de burgemeester.

8.1.1. Gemeentewet

De burgemeester wordt gekozen door de raad. "De commissaris van de Koning overlegt met de raad over de eisen waaraan een te benoemen burgemeester moet voldoen. Vervolgens stelt de raad uit zijn midden een vertrouwenscommissie in, belast met de beoordeling van de kandidaten. De vertrouwenscommissie brengt verslag uit van haar bevindingen aan de raad en aan de commissaris. Vervolgens zendt de raad een aanbeveling, bestaande uit twee personen, naar de Minister. De burgemeester wordt bij koninklijk besluit op voordracht van de Minister benoemd"(art. 61 Gemeentewet). Dit houdt in dat de raad een belangrijke stem heeft in de benoemingsprocedure van de burgemeester. Burgers hebben hier geen directe invloed op.

8.1.2 Wet gemeenschappelijke regelingen

Aan de basis van de Veiligheidsregio staat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De Wgr stelt vast dat een intergemeentelijk samenwerkingsverband een algemeen bestuur, dagelijks bestuur en een voorzitter heeft waarbij het algemeen bestuur aan het hoofd van het openbaar lichaam staat (art. 12 lid 1 en 2 Wgr). De voorzitter van het openbaar lichaam is ook voorzitter van het AB en het DB (art. 12 lid 3 Wgr). Wat betreft de stemverhoudingen van gemeenten in het AB geeft de Wgr de gemeenten vrijheid. De gemeenten kunnen zelf bepalen in hoeverre het AB een stemgewicht naar inwoneraantal van de deelnemende gemeenten moet hebben. Voor het dagelijks bestuur is er het een en ander in de Wgr geregeld. Zo stelt de Wgr (art.14 lid 1) dat het DB uit ten minste 3 leden moet bestaan, namelijk de voorzitter en 2 of meer andere leden. Een voorwaarde voor de leden van het DB is dat zij niet allemaal uit dezelfde gemeente afkomstig mogen zijn (art. 14 lid 1 Wgr).

8.1.3 Wet Veiligheidsregio's

De leden van het AB van de Veiligheidsregio bestaan uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, uit hun midden wordt ook de voorzitter gekozen (art.11 lid 1 en lid 2 Wet Veiligheidsregio's). Uit de wet wordt duidelijk dat het AB van een intergemeentelijke samenwerkingsverband indirect wordt gekozen. De reden die de wetgever hiervoor geeft is dat bij directe verkiezingen de hevige verkiezingsstrijd het belang van de samenwerking uit het oog zou verliezen (Tweede Kamer, zitting 1980-1981, 16538, A-D, p.28).

De wet regelt dat het bestuur van de Veiligheidsregio beslist bij meerderheid van stemmen, indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag (art. 11 lid 5 Wet Veiligheidsregio's). Ook hier biedt de wet de gemeenten vrijheid om te bepalen hoe hun stemgewicht wordt verdeeld.

8.1.4. Gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio's

De wet geeft meerdere regels omtrent de samenstelling van het bestuur van de Veiligheidsregio. Echter biedt de wet ook vrijheid aan gemeenten om nadere regels te bepalen, de gemeenschappelijke regelingen van de Veiligheidsregio's geven hier invulling aan. Wanneer we de gemeenschappelijke regelingen van de tien Veiligheidsregio's nader bekijken kunnen we stellen dat in het algemeen de burgemeesters van de deelnemende gemeenten plaats nemen in het AB, en dat het DB meestal gevormd wordt door de voorzitter van het AB en minimaal 2 andere leden uit het. De Veiligheidsregio Gelderland Midden heeft als enige een aanvulling op de samenstelling van het AB. Zij hebben in hun gemeenschappelijke regeling vastgesteld dat "deelnemende gemeenten, met het oog op de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheid en ambulancezorg, een extra lid afvaardigen, zodra hiervoor een wettelijke grondslag bestaat, waarmee wordt bedoeld op een definitieve aanpassing van de Wet Veiligheidsregio die erin voorziet dat ook andere collegeleden dan burgemeesters lid kunnen zijn van het algemeen bestuur" (art. 10 lid 3 Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland Midden).

Wanneer we kijken naar de stemverdeling in het AB zien we verschillen tussen de Veiligheidsregio's. Bij de Veiligheidsregio's Groningen, IJsselland, Fryslân en Amsterdam-Amstelland heeft elk lid van het AB één stem. Amsterdam-Amstelland heeft als aanvulling dat wanneer de burgemeester van Amsterdam niet instemt met een besluit, deze wordt verworpen. Hij heeft een veto-recht in het AB. Wanneer we kijken naar de Veiligheidsregio's Zuid-Oost Brabant, Gelderland Midden en Twente is er sprake van één stem per lid van het AB met uitzondering van besluiten omtrent de jaarrekening en begroting. Bij dit soort besluiten is er sprake van een gewogen stemrecht waarbij het stemgewicht verdeeld wordt naar aantal inwoners.

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, Zuid-Limburg en Haaglanden nemen elk besluit op basis van een gewogen stemrecht, waarbij de gemeenten met de meeste inwoners een zwaarder stemrecht hebben dan gemeenten met relatief weinig inwoners. Een algemene regel die voor alle Veiligheidsregio's geldt is dat de voorzitter een doorslaggevende stem heeft wanneer stemmen staken.

8.2 Invloed

Invloed uitoefenen op het beleid van de Veiligheidsregio gebeurt op verschillende manieren met verschillende instrumenten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de invloed van gemeenteraden op het bestuur van de Veiligheidsregio, en de invloed van het algemeen bestuur op het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio.

8.2.1. Wet gemeenschappelijke regelingen

De invloedsmogelijkheden die de gemeenteraden hebben op het AB en het DB van de gemeenschappelijke regeling is geregeld in artikel 10 lid 1 Wgr. Hierin staat dat de gemeenteraden kunnen sturen op het AB en DB door het belang (of belangen) die zij behartigen in de regeling op te nemen. Een andere manier van invloed die de gemeenten hebben is dat zij in de regeling kunnen bepalen welke taken en/of bevoegdheden zij overdragen naar het samenwerkingsverband (art. 10 lid 2 Wgr). Alleen de gemeenteraden hebben het recht om deze taken en/of bevoegdheden te wijzigen (art. 1 lid 1 Wgr). Omtrent de begroting hebben de gemeenteraden het recht om zienswijzen in te dienen tegen de ontwerpbegroting van het DB, voordat deze aan het AB wordt aangeboden (art. 35 lid 1 Wgr). Het AB kan op haar beurt sturing geven aan het DB door het al dan niet vaststellen of goedkeuren van de begroting (art. 34 lid 1 Wgr).

De Wet laat ruimte vrij voor de gemeenten om in de regelingen te bepalen hoe de verantwoordingsplichten geregeld dienen te worden. Daarentegen regelt de Wet dat het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig zijn over het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur (art. 19a lid 1 Wgr).

Wanneer er sprake is van een geschil tussen het openbaar lichaam (de Veiligheidsregio) en de gemeenteraad is het de Gedeputeerde Staten die hierover beslist. Gedeputeerde Staten kunnen vervolgens het bestuur van de Veiligheidsregio opdragen een beslissing te nemen, of GS kan zelf een beslissing nemen (art. 28 Wgr).

8.2.2. Wet Veiligheidsregio's

De Wet regelt dat voorafgaand aan de vaststelling van het risicoprofiel en het beleidsplan van de Veiligheidsregio, de burgemeester van een gemeente met de gemeenteraad over het ontwerpbeleidsplan overlegt (art. 14 Lid 2a & art. 15 lid 3 Wet Veiligheidsregio's). Een burgemeester kan in het regionaal beleidsteam schriftelijk bezwaar aantekenen in tijden van rampen of crisis, indien hij van mening is dat een voorgenomen besluit het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt (art. 39 lid 4 Wet Veiligheidsregio's).

8.2.3. Gemeenschappelijke regelingen

Wanneer we kijken naar de gemeenschappelijke regelingen zien we dat er geregeld is dat de raden hun zienswijzen omtrent de begroting kunnen indienen alvorens deze definitief wordt vastgesteld. Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland heeft een extra bepaling opgenomen in hun

gemeenschappelijke regeling waarin wordt geregeld dat de raden ook hun zienswijzen omtrent het regionale beheersplan kunnen indienen bij het DB van de regio.

De controle mogelijkheden die de raad heeft op het bestuur van de Veiligheidsregio zijn over het algemeen dat de raad aan het AB inlichtingen en verantwoording kan vragen. Het AB is verplicht deze gevraagde inlichtingen te verstrekken. Daarnaast is het AB verplicht de deelnemende raden ongevraagd alle informatie te geven die nodig is voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid. Het AB heeft dan ook een actieve informatieplicht naar de raden toe. Een uitzondering hierop is de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland, het AB en DB zijn slechts informatie schuldig aan de raden wanneer deze hier om vragen. De Veiligheidsregio's IJsselland, Fryslân en Haaglanden hebben een extra regeling opgenomen waarin wordt geregeld dat niet alleen het AB ongevraagd alle inlichtingen moet verstrekken aan de raad, maar dat ook het DB deze verplichting heeft. Ook kan het DB om inlichtingen gevraagd worden door de raden. Wat nauw samenhangt met de inlichtingen is de verantwoordingsplicht. De GR kan over het algemeen leden van het AB ter verantwoording roepen. Een verantwoordingsplicht vanuit het DB naar de raden is er over het algemeen niet.

Over het algemeen heeft het DB een actieve inlichtingenplicht naar het AB, en kan het AB inlichtingen vragen aan het DB. Een uitzondering hierop zijn de regio's Noord-Holland Noord, Zuid-Oost Brabant en Zuid-Limburg. In deze Veiligheidsregio's heeft het DB geen actieve maar een passieve inlichtingenplicht, het AB kan het DB om inlichtingen vragen. De Veiligheidsregio Haaglanden heeft in hun gemeenschappelijke regeling geen bepalingen opgenomen omtrent een inlichtingenplicht vanuit het DB naar het AB.

Wanneer we kijken naar de verantwoordingsplicht van het DB naar het AB zagen we in de Wgr dat het DB verantwoording verschuldigd is aan het AB. De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord heeft in haar regeling een uitzondering gemaakt, het DB is slechts verantwoording verschuldigd aan het AB wanneer het AB dit verzoekt. Wat hierbij belangrijk te melden is, is dat de bepalingen uit de Wgr of de Wet Veiligheidsregio's rechtsgeldig zijn, ook wanneer er in een regeling iets anders bepaald is of wanneer er niets in een gemeenschappelijke regeling vermeld is.

De mogelijkheid van een gemeenteraad om het bestuur van de Veiligheidsregio te corrigeren is over het algemeen niet opgenomen in de gemeenschappelijke regelingen. Alleen de regio's Noord-Holland Noord en Gelderland Midden hebben een bepaling opgenomen dat de raad het lid van het AB kan ontslaan wanneer er een gebrek aan vertrouwen is. De overige regio's hebben een soortgelijke bepaling niet opgenomen in hun regeling. Wel zien we dat wanneer er een geschil is tussen het bestuur en de raden, dit wordt voorgelegd aan een geschillen commissie die is ingesteld door de Veiligheidsregio. Deze commissie brengt vervolgens advies uit naar het AB om tot overeenstemming te komen. Wanneer er geen overeenstemming volgt wordt GS (Gedeputeerde Staten) ingeschakeld.

Het AB van een regio heeft wel de mogelijkheid om het DB te corrigeren. Zo kan het AB leden van het DB ontslaan, met uitzondering van de voorzitter. Ook hierop zijn er twee uitzonderingen, dat zijn de Veiligheidsregio Gelderland Midden en Haaglanden. Zij hebben geen bepalingen opgenomen in hun gemeenschappelijke regeling omtrent mogelijkheden van het AB om het DB te corrigeren.

8.3 Burgerparticipatie

Bij het beschrijven van de formele kant van de regeling wordt, als het gaat om burgerparticipatie, gebruik gemaakt van de regelingen zelf, indien er in de regeling iets genoemd wordt dat burgerparticipatie betreft. In de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr) staat over burgerparticipatie zelf niets beschreven, en daarom zal deze wet niet worden gebruikt in dit hoofdstuk.

Volgens artikel 46 lid 2 en 3 van de Wet Veiligheidsregio's dient "het bestuur van de Veiligheidsregio er zorg voor te dragen dat de bevolking informatie wordt verschaft over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, over de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn." Daarnaast is "de burgemeester verantwoordelijk voor de informatieverschaffing aan de bevolking in zijn gemeente bij een daadwerkelijke ramp of crisis in zijn gemeente" (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2013). De informatievoorziening wordt in deze wet wel bepaald, wat ontbreekt zijn nadere bepalingen omtrent de directe invloed van de bevolking op het bestuur van de veiligheidsregio.

Binnen de gemeenschappelijke regelingen van de Veiligheidsregio's is niets opgenomen omtrent burgerparticipatie. Als het gaat om de formele kant van mogelijkheden tot burgerparticipatie is wettelijk gezien niets opgenomen, met uitzondering van de informatieplicht dat volgt uit de Wet Veiligheidsregio's. Zoals we uit de theorie kunnen afleiden is burgerparticipatie een belangrijk onderdeel als het gaat om de democratische verankering binnen intergemeentelijke samenwerking. In dit onderzoek kijken we naar de mogelijkheden die inwoners van een veiligheidsregio hebben om direct invloed uit te kunnen oefenen op het bestuur en/of beleid van de Veiligheidsregio. De vragen die hierbij gesteld worden zijn onder andere; Worden burgers uit de regio betrokken bij de besluitvorming? En informeert de Veiligheidsregio haar burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten?

Samenvattend

Zoals hierboven is beschreven is er over de samenstelling en de invloed het een en ander geregeld in de verschillende wet- en regelgeving. Wat betreft burgerparticipatie is er nauwelijks iets terug te vinden in de wet- en regelgeving. Een en ander is samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 2: Samenvatting analyse formele democratische verankering

	Samenstelling	Invloed	Burgerparticipatie
Wgr	- Bestuur Veiligheidsregio bestaat uit AB, DB en voorzitter - Stemverhouding mogen gemeenten zelf invulling aangeven - DB bestaat uit minstens 3 leden, niet allen afkomstig uit dezelfde gemeente	- Belangenbehartiging moet in de regeling zijn opgenomen - Gemeenten bepalen welke taken/bevoegdheden zij overdragen - Gemeenten kunnen zienswijzen omtrent begroting kenbaar maken - AB kan begroting DB goed- of afkeuren	/

Wet Veiligheids-regio's	- AB bestaat uit burgemeesters van de deelnemende gemeenten, uit hun midden wordt de voorzitter gekozen - Indirecte verkiezingen - Bestuur VR beslist bij meerderheid van stemmen, indien stemmen staken is de stem van de voorzitter doorslaggevend - Gemeenten zijn vrij om stemgewicht te bepalen	- Voorafgaand aan het vaststellen van het risicoprofiel en beleidsplan dient overleg met gemeenten plaats te vinden - Burgemeester kan bezwaar aantekenen tegen besluiten die zijn gemeente schaden in tijden van rampen en crises	- Vr moet bevolking informatie geven over rampen en crises die de regio kunnen treffen en maatregelen die hiertegen genomen zijn - Burgemeester verantwoordelijk voor informatievoorziening aan bevolking bij rampen en crises.
Gemeen-schappelijke regelingen	- AB bestaat uit burgemeesters van de deelnemende gemeenten - Stemgewicht naar inwoner aantal of 1 stem per persoon (m.u.v. Amsterdam Amstelland, gemeente Amsterdam heeft Veto-recht) - Stemgewicht kan verschillen bij besluiten omtrent begroting (gewogen stemrecht) - Indien stemmen staken is de stem van de voorzitter doorslaggevend	- Gemeenten kunnen zienswijzen kenbaar maken - AB heeft actieve informatieplicht naar de gemeente raden - Gemeenteraad kan lid AB ter verantwoording roepen en inlichtingen vragen - DB heeft actieve inlichtingen- en verantwoordingsplicht naar het AB - AB kan DB ontslaan, m.u.v. de voorzitter - Gemeenteraad kan eigen lid AB <i>niet</i> ontslaan, m.u.v. Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en Gelderland Midden	/

9. Feitelijke democratische verankering

Dit hoofdstuk gaat over de democratische verankering in de praktijk, zoals deze naar voren komt uit de antwoorden van de afgenomen vragenlijsten. In dit hoofdstuk wordt de volgende vraag beantwoord: “Welke overeenkomsten en verschillen zijn er te vinden wat betreft de democratische verankering in het feitelijk functioneren van de Veiligheidsregio’s?”

De antwoorden van de vragenlijsten zijn op te delen in twee categorieën, namelijk de antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers werkzaam bij de Veiligheidsregio. Alle vragen zijn als gesloten vragen gesteld en hadden antwoordmogelijkheden bestaande uit een schaal van 1 tot en met 10 (zie hieronder).

In zeer geringe mate										In zeer sterke mate
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9.1. Samenstelling

In hoofdstuk 8 is de formele kant van samenstelling uitvoerig besproken. In de vragenlijsten zijn geen vragen opgenomen over de samenstelling van het bestuur van de Veiligheidsregio. Dit omdat er geen verschil is tussen de formele samenstelling, zoals deze in de wetten en regelingen is geregeld, en de feitelijke samenstelling.

9.2. Invloed

Het vergelijken van de antwoorden die gegeven zijn voor vragen met betrekking tot invloedsmogelijkheden gebeurt aan de hand van drie indices. We kijken naar;

1. De mogelijkheden die er zijn voor de gemeente om invloed uit te oefenen op de VR
2. Het gebruik van de invloedsmogelijkheden door de gemeente
3. De daadwerkelijke invloed die de invloedsmogelijkheden hebben

De eerste index bestaat voor raadsleden uit vraag 3A, 3B en vraag 6D van de vragenlijst en voor werknemers van de Veiligheidsregio uit vraag 4A, 4B en vraag 5C van de vragenlijst. De tweede index bestaat voor raadsleden uit vraag 3C, 3D en 6E en voor werknemers van de VR uit vraag 4C en 5D. De laatste index wordt voor raadsleden samengesteld aan de hand van vraag 4A, 4B en 4C en bij de werknemers van de VR zijn dit vraag 6A, 6B en 6C. Omdat we te maken hebben met een klein aantal respondenten, en daarmee een kleine steekproef, is er geen factoranalyse uitgevoerd.

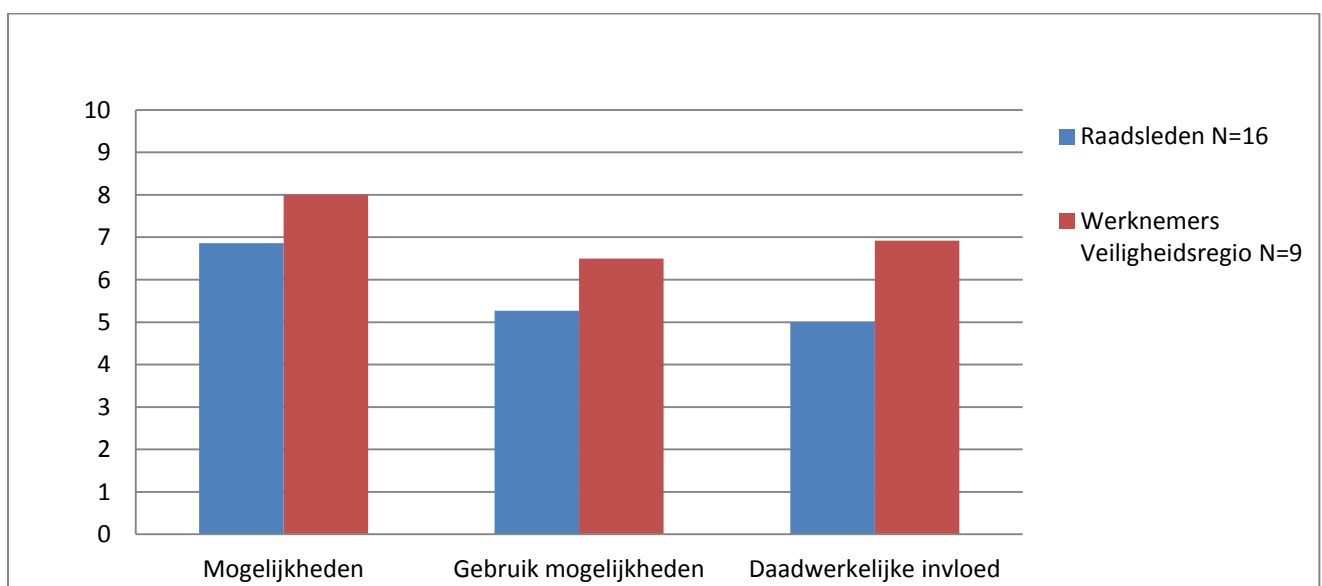
Wanneer we de gemiddelde scores bekijken van de drie indices kunnen we dit samenvatten in de volgende tabel. Daarbij kunnen we een onderscheid maken naar antwoorden van respondenten uit grote Veiligheidsregio's (≥ 17 deelnemende gemeenten) en antwoorden van respondenten uit kleine Veiligheidsregio's (≤ 16 deelnemende gemeenten) ;

Tabel 3: Gemiddelde scores van de som van antwoorden per index

	Raadsleden	Werknemers VR
Mogelijkheden	6,68	8
Gebruik mogelijkheden	5,27	6,5
Daadwerkelijke invloed	5	6,92

Deze scores kunnen grafisch worden weergegeven in onderstaande grafiek:

Figuur3: Gemiddelde score van de som van antwoorden per index

Uit bovenstaande gegevens kunnen we zien dat werknemers van de VR over het algemeen hogere cijfers geven aan vragen met betrekking tot invloedsmogelijkheden. Zij vinden dat gemeenten veel mogelijkheden hebben om invloed uit te oefenen op de VR, zij geven de mogelijkheden om invloed uit te oefenen een gemiddelde score van een 8. Ook het gebruik van deze mogelijkheden wordt door hun hoog beoordeeld met een 6,5. De daadwerkelijke invloed die de gemeente heeft op de VR scoort een 6,92. Invloed scoort daarmee goed volgens werknemers van de VR.

Wanneer we dezelfde scores van de gemeenteraadsleden erbij leggen zien we dat raadsleden over het algemeen lager scoren dan werknemers van de VR op hetzelfde gebied. Zo geven de raadsleden de mogelijkheden die zij hebben om invloed uit te oefenen op de VR een 6,68, het gebruik van deze mogelijkheden een 5,27 en de daadwerkelijke invloed van deze mogelijkheden een 5. Hiermee scoort invloed volgens raadsleden gemiddeld nog net een voldoende. Er is te zien dat raadsleden lagere cijfers toebedelen dat de werknemers van de Veiligheidsregio. Een verklaring hiervoor kan zijn dat werknemers van de VR de vragen m.b.t. invloedsmogelijkheden door gemeenten beantwoorden aan de hand van de mogelijkheden die *alle gemeenten* gezamenlijk hebben op de VR. Zij kijken niet naar de individuele gemeente, maar naar de invloed van het geheel aan gemeenten. De raadsleden daarentegen beantwoorden vanuit het perspectief van hun eigen gemeente, zij geven antwoord aan

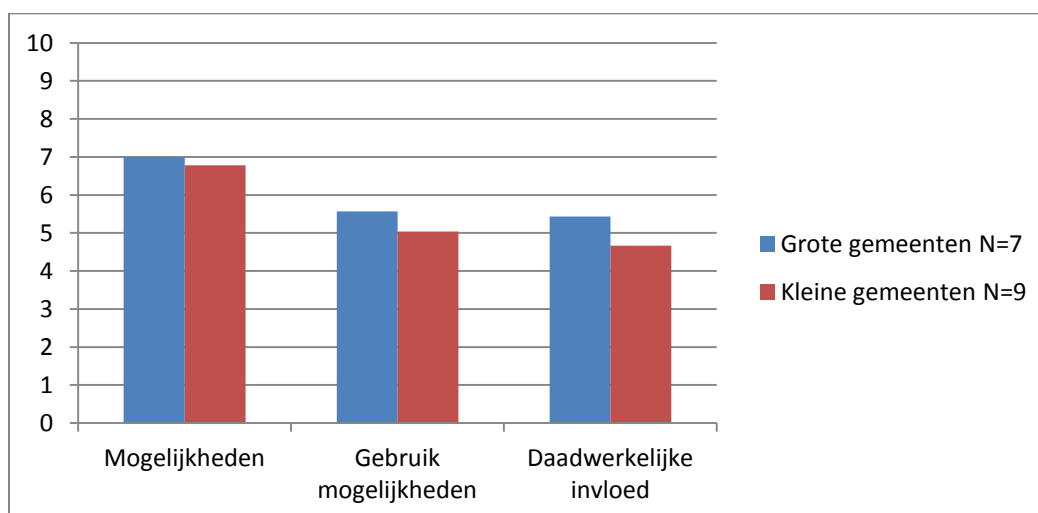
de hand van de mogelijkheden, het gebruik en de daadwerkelijke invloed die *hun eigen* gemeente heeft op de VR.

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mogelijkheden	Between Groups	6,587	1	6,587	2,518	,126
	Within Groups	60,164	23	2,616		
	Total	66,751	24			
Gebruik mogelijkheden	Between Groups	8,714	1	8,714	2,341	,140
	Within Groups	85,610	23	3,722		
	Total	94,325	24			
Daadwerkelijke invloed	Between Groups	21,368	1	21,368	6,432	,018
	Within Groups	76,407	23	3,322		
	Total	97,775	24			

In bovenstaande tabel zien we dat er na het uitvoeren van een ANOVA test, waarbij er wordt gekeken of er een significante samenhang is, er bij de daadwerkelijke invloed een significantie toonbaar is van 0.018. Dit is kleiner dan 0,10 (10%) waardoor er is aangetoond dat er een significant verschil is tussen de antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers uit de VR op het gebied van daadwerkelijke invloed. Verder zien we dat de mogelijkheden en het gebruik van de mogelijkheden een hogere waarde hebben waardoor een significant verschil niet is aangetoond.

De antwoorden zijn vervolgens verder te verdelen naar antwoorden van raadsleden uit kleine gemeenten en antwoorden van raadsleden uit grote gemeenten. Het verschil tussen kleine en grote gemeente is in de volgende figuur grafisch weergegeven. Wanneer we de vragen toespitsen op de drie eerder genoemde indices kunnen we dit grafisch weergeven in onderstaande figuur.

Figuur 4: Gemiddelde score van de som van antwoorden per index naar gemeente grootte

Tussen grote en kleine gemeenten zijn geen grote verschillen op te merken. Beide groepen vinden dat zij voldoende invloedsmogelijkheden hebben (7 vs. Een 6,78) maar dat hier onvoldoende gebruik van wordt gemaakt (5,57 vs. 5,04). Wat wel opvalt is dat raadsleden uit grote gemeenten vinden dat zij meer invloed kunnen uitoefenen op de VR dan raadsleden uit kleine gemeenten. Toch geven beide een onvoldoende en vinden daarmee dat zij onvoldoende invloed kunnen uitoefenen op de VR (een 5,43 vs. Een 4,67). Uiteindelijk kan er niet gesproken worden over een significant verschil naar gemeente grootte. Dit blijkt uit de uitgevoerde ANOVA test, waarbij er geen significant verschil is gevonden. Geen van de waarden is $<0,10$ (10%).

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mogelijkheden	Between Groups	,044	1	,044	,015	,906
	Within Groups	42,147	14	3,011		
	Total	42,191	15			
Gebruik Mogelijkheden	Between Groups	1,141	1	1,141	,376	,549
	Within Groups	42,469	14	3,033		
	Total	43,610	15			
Daadwerkelijke invloed	Between Groups	2,294	1	2,294	,579	,459
	Within Groups	55,508	14	3,965		
	Total	57,802	15			

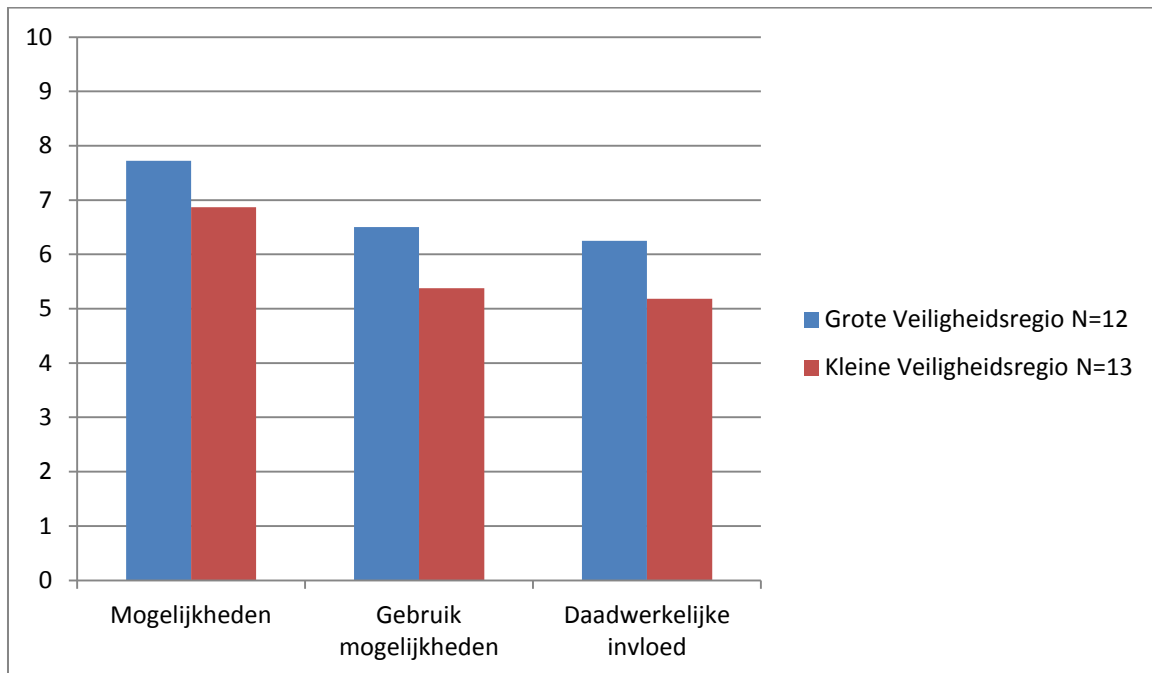
Een ander onderscheid wat gemaakt kan worden is de antwoorden van respondenten uit grote VR's en respondenten uit kleine VR's. De respondenten uit een grote VR zijn de VR met ≥ 17 deelnemende gemeenten. Kleine VR zijn de regio's met ≤ 16 deelnemende gemeenten. Wanneer we dit doen voor de drie eerder genoemde categorieën komen hier de volgende gemiddelde scores uit:

Tabel 4: Gemiddelde van de som van antwoorden respondenten naar VR grootte

	Respondenten grote VR N=12	Respondenten kleine VR N=13
Mogelijkheden	7,72	6,87
Gebruik mogelijkheden	6,5	5,83
Daadwerkelijke invloed	6,25	5,18

Deze gemiddelden zijn grafisch weergegeven in onderstaande figuur

Figuur 5: Gemiddelde score van de som van antwoorden per index naar omvang VR

Hier valt op dat de respondenten uit grote veiligheidsregio's over het algemeen een hogere score toebedelen aan invloed. Zij vinden dat de gemeenten meer invloedsmogelijkheden hebben, meer gebruik maken van deze mogelijkheden en ook daadwerkelijk meer invloed hebben op de VR dan respondenten uit kleine Veiligheidsregio's. Wat tevens opvalt uit de ANOVA test (zie hieronder), is dat er een significant verschil bestaat tussen grote en kleine veiligheidsregio's op het gebied van het gebruik van de mogelijkheden ($p = 0,054$). De andere indices tonen geen significant verschil aan. Het significante verschil geldt alleen voor het gebruik van de mogelijkheden. Toch is dit niet genoeg om te zeggen dat er een significant verschil bestaat tussen kleine en grote Veiligheidsregio's op het gebied van de index invloed.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Mogelijkheden	Between Groups	3,697	1	3,697	1,348	,257
	Within Groups	63,055	23	2,742		
	Total	66,751	24			
Gebruik Mogelijkheden	Between Groups	14,331	1	14,331	4,120	,054
	Within Groups	79,994	23	3,478		
	Total	94,325	24			
Daadwerkelijke invloed	Between Groups	7,177	1	7,177	1,822	,190
	Within Groups	90,598	23	3,939		
	Total	97,775	24			

Samenvattend

Wanneer we de vragen met betrekking tot invloedsmogelijkheden gaan vergelijken zien we over het algemeen geen significante verschillen. Wel is er een significant verschil tussen de antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers uit de VR op het gebied van daadwerkelijke invloed. De overige twee indices geven geen significant verschil weer waardoor we kunnen concluderen dat er geen significant verschil bestaat tussen de antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers uit de VR.

Ook kunnen we niet spreken van een significant verschil op het gebied van invloed wanneer we kijken naar gemeente grootte. Wel is er een significant verschil gevonden tussen grote en kleine gemeenten met betrekking tot het gebruik van de invloedsmogelijkheden, maar dit is niet genoeg om te concluderen dat er een significant verschil is op het geheel aan vragen m.b.t. invloed. Uiteindelijk kan er daarom niet gesproken worden van een significant verschil van antwoorden wanneer we kijken naar gemeente grootte.

Bij het onderscheid van antwoorden naar regio grootte (grote Veiligheidsregio's vs. Kleine Veiligheidsregio's) zien we over het algemeen ook geen significante verschillen. Er is wel een significant verschil tussen grote en kleine Veiligheidsregio's op het gebied van het gebruik van de mogelijkheden. Toch is dit niet genoeg om te zeggen dat er een significant verschil bestaat tussen kleine en grote Veiligheidsregio's op het gebied van de index invloed.

Over het algemeen vinden de respondenten dat de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de VR voldoende tot in hoge mate aanwezig zijn. Het gebruik van deze mogelijkheden scoort over het algemeen een voldoende. De daadwerkelijke invloed die een gemeente heeft op de VR scoort het laagst en krijgt gemiddeld net een onvoldoende.

Tabel 5: Samenvatting van de gemiddelde scores van de som van antwoorden van respondenten per index

Invloed	Raadsleden	Raadsleden grote gemeente	Raadsleden kleine gemeente	Werknemers VR	Respondenten grote VR	Respondenten kleine VR
Mogelijkheden	6,86	7	6,78	8	7,72	6,87
Gebruik mogelijkheden	5,27	5,57	5,04	6,5	6,5	5,38
Daadwerkelijke invloed	5	5,43	4,67	6,92	6,25	5,18

Wat we zien in de tabel is dat de werknemers van de Veiligheidsregio over het algemeen hogere scores geven en daarmee positiever zijn dan de raadsleden. We zien dat de aanwezigheid van invloedsmogelijkheden een ruime voldoende krijgt, het gebruik van deze mogelijkheden net een voldoende scoort en dat de daadwerkelijke invloed van de gemeente op de VR het laagst scoort en gemiddeld uitkomt op een onvoldoende. Een verklaring hiervoor kan zijn dat respondenten uit de VR de vragen beantwoorden vanuit de invloedsmogelijkheden, het gebruik van deze mogelijkheden en

de daadwerkelijke invloed van *alle* deelnemende gemeenten uit een Veiligheidsregio. Het gaat dan om de invloed die alle raadsleden samen hebben op de VR. Terwijl de raadsleden antwoorden in hoeverre hun *eigen* gemeente invloedsmogelijkheden heeft, deze mogelijkheden gebruik en in hoeverre zij daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op de VR.

Een verschil tussen antwoorden van raadsleden uit grote en kleine gemeenten is er niet, met uitzondering van de antwoorden op vragen met betrekking tot de daadwerkelijke invloed. Hier valt op dat raadsleden uit kleine gemeenten de daadwerkelijke invloed die zij hebben op de VR beoordelen met een 4,67 terwijl de raadsleden uit grote gemeente dezelfde index een gemiddelde van 5,43 geven.

9.3 Burgerparticipatie

Wanneer we kijken naar het verschil tussen antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers uit de VR omtrent burgerparticipatie kunnen we deze antwoorden overzichtelijk in een tabel zetten. Het gaat hierbij om de antwoorden op de volgende vragen/stellingen:

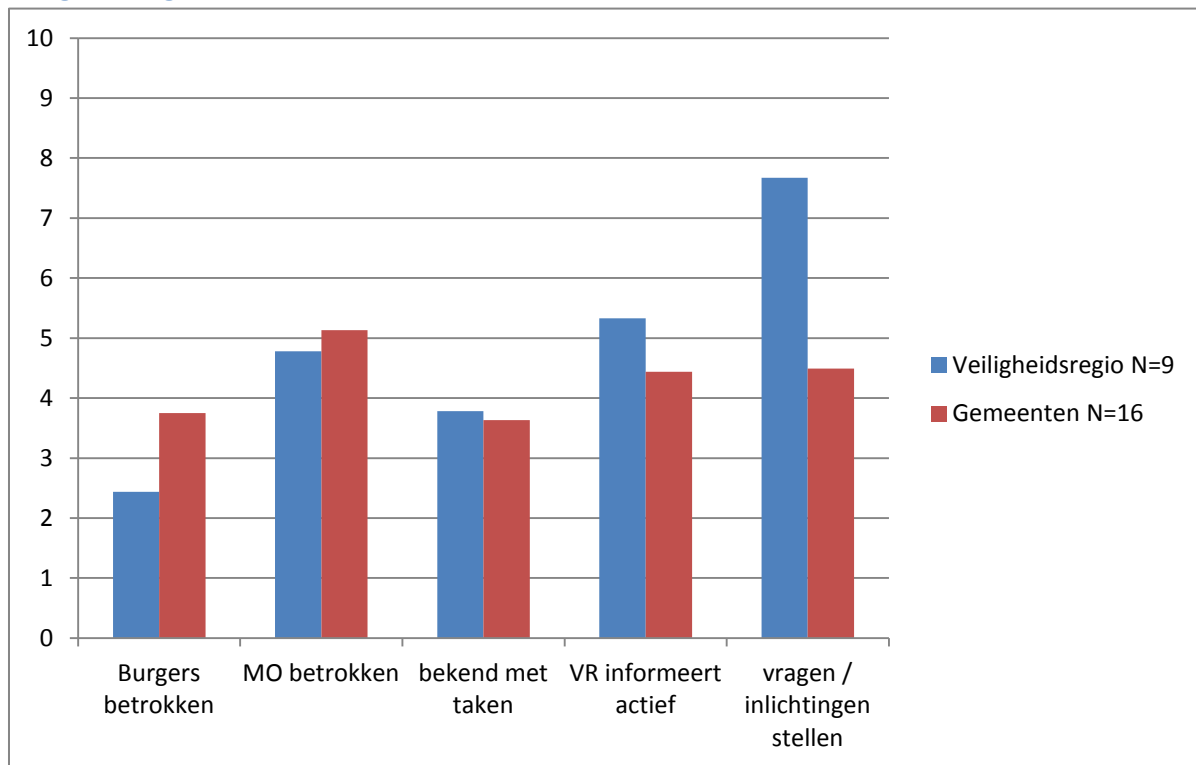
- 1: individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken
- 2: lokale en regionale maatschappelijke organisatie worden bij regionale besluitvorming betrokken
- 3: burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten
- 4: de Veiligheidsregio informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten
- 5: de Veiligheidsregio biedt burgers en maatschappelijke organisatie mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van besluiten van de Veiligheidsregio

Tabel 6: Gemiddelde scores van de som van antwoorden met betrekking tot burgerparticipatie. Onderverdeeld in raadsleden en Werknemers VR

	Raadsleden N=16	Werknemers VR N=9
Burgerparticipatie 1 Burgers betrokken bij besluitvorming	3,75	2,44
Burgerparticipatie 2 Maatschappelijke organisaties betrokken bij besluitvorming	5,13	4,78
Burgerparticipatie 3 Men is bekend met taken/ verantwoordelijkheden VR vs gemeente	3,63	3,78
Burgerparticipatie 4 VR informeert burgers & maatschappelijke organisaties actief	4,44	5,33
Burgerparticipatie 5 VR biedt burgers & maatsch. organisaties mogelijkheden vragen/ inlichtingen te stellen/verkrijgen	4,49	7,67

onderstaand figuur is het verschil in antwoorden tussen raadsleden en werknemers van de Veiligheidsregio, met betrekking tot vragen rond burgerparticipatie, grafisch weergegeven.

**Figuur 6: Gemiddelde scores van de som van antwoorden van raadsleden en werknemers
Veiligheidsregio**

Wat uit bovenstaande gegevens opvalt is dat er met name een groot verschil is tussen de antwoorden op vraag 5. Deze vraag ging over de mogelijkheid die de VR burgers en maatschappelijke organisaties biedt om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van besluiten van de VR. Dit komt er op neer dat werknemers van de VR vinden dat deze mogelijkheden in grote mate aanwezig zijn, terwijl raadsleden vinden dat deze mogelijkheden onvoldoende aanwezig zijn.

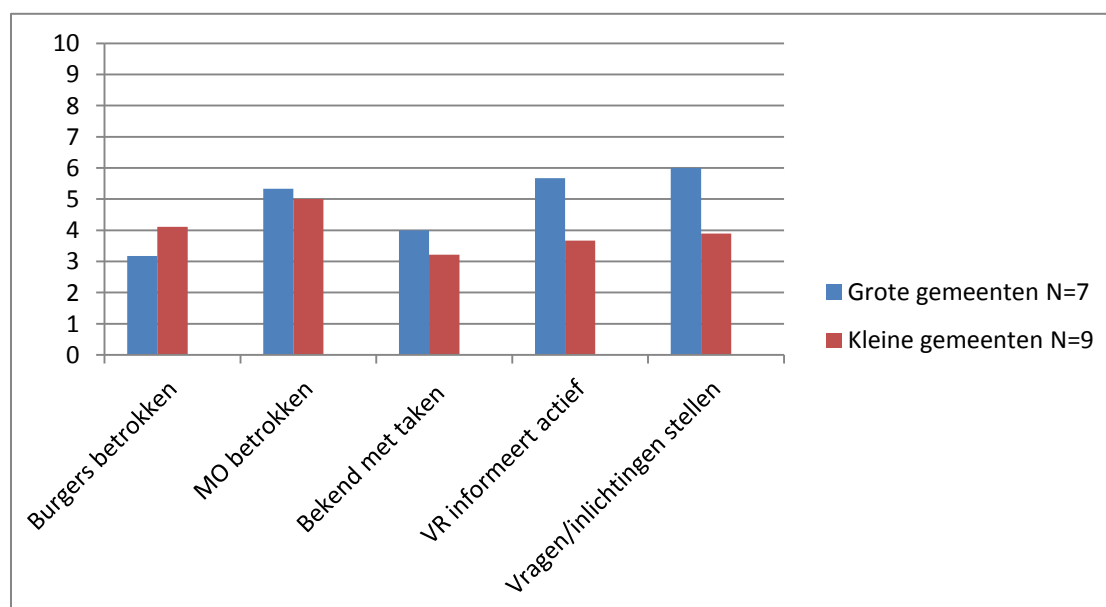
Na het testen van de verschillen op significantie blijkt dat er een significant verschil bestaat tussen antwoorden van raadsleden en antwoorden van werknemers uit de VR wanneer het gaat om de vraag volgende stelling: 'De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR'. Hierbij is $p : 0,009$ waardoor er een significant verschil is aangetoond (zie de ANOVA tabel op de volgende pagina).

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	9,818	1	9,818	2,323	,141
	Within Groups	97,222	23	4,227		
	Total	107,040	24			
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	3,610	1	3,610	,570	,458
	Within Groups	145,750	23	6,337		
	Total	149,360	24			
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	Between Groups	,134	1	,134	,056	,815
	Within Groups	55,306	23	2,405		
	Total	55,440	24			
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	Between Groups	4,623	1	4,623	1,156	,293
	Within Groups	91,938	23	3,997		
	Total	96,560	24			
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	Between Groups	42,903	1	42,903	8,026	,009
	Within Groups	122,938	23	5,345		
	Total	165,840	24			

Een ander onderscheid dat gemaakt kan worden is het verschil tussen antwoorden van raadsleden uit grote gemeenten en raadsleden uit kleine gemeenten. Deze gegevens zijn in onderstaande grafiek grafisch weergegeven.

Figuur 9: Gemiddelde scores van de som van antwoorden naar gemeente grootte

Ook hier zien we een verschil in de staafdiagrammen. Zo valt het op dat raadsleden uit grote gemeenten een hoger cijfer toekennen aan de vraag of de VR burgers en maatschappelijk actief informeert over de uitvoering en resultaten van hun besluiten. En dat zij ook een hoger cijfer toekennen aan de vraag of de VR burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden biedt om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van besluiten van de VR. Kleine gemeenten geven burgerparticipatie over het algemeen een onvoldoende terwijl grote gemeenten burgerparticipatie een voldoende geven.

Wanneer we de verschillen testen op significantie zien we dat er over het algemeen niet gesproken kan worden van een significant verschil tussen grote en kleine gemeenten. Wel is er een significant verschil gevonden tussen grote en kleine gemeenten m.b.t. tot de vragen omtrent het actief informeren vanuit de VR en het stellen van vragen/inlichtingen door burgers aan de VR. Dit is niet genoeg om te kunnen concluderen dat er over het algemeen een significant verschil bestaat.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	2,683	1	2,683	,519	,483
	Within Groups	72,317	14	5,166		
	Total	75,000	15			
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	,321	1	,321	,040	,844
	Within Groups	111,429	14	7,959		
	Total	111,750	15			
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	Between Groups	3,337	1	3,337	1,156	,300
	Within Groups	40,413	14	2,887		
	Total	43,750	15			
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	Between Groups	12,223	1	12,223	3,915	,068
	Within Groups	43,714	14	3,122		
	Total	55,938	15			
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	Between Groups	22,620	1	22,620	4,924	,044
	Within Groups	64,317	14	4,594		
	Total	86,938	15			

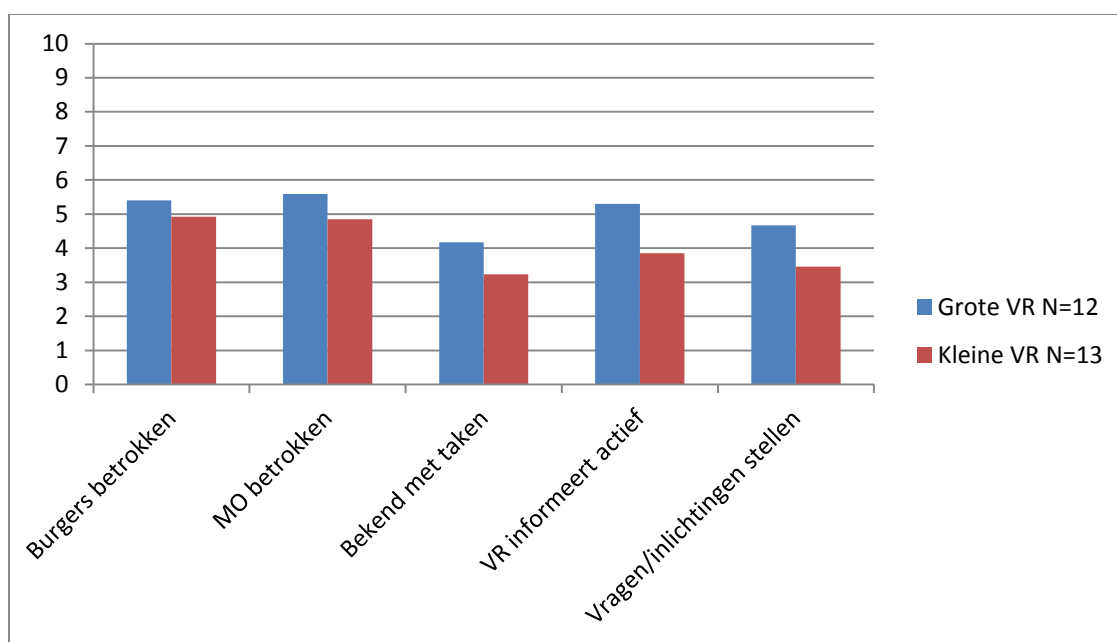
Een laatste onderscheid wat gemaakt kan worden is het onderscheid in antwoorden naar grootte van de VR zoals dit ook bij de invloedsvragen gedaan is. Wanneer we kijken naar de antwoorden van respondenten, onderverdeeld naar grote VR en kleine VR kunnen we de volgende tabel opstellen.

Tabel 7: Gemiddelde scores van de som van antwoorden onderverdeeld naar VR grootte

	Grote VR N=12			Kleine VR N=13		
	Raadsleden N=7	Werknemers VR N=5	Gemiddelde grote VR	Raadsleden N=9	Werknemers VR N=4	Gemiddelde kleine VR
Burgers betrokken	3,29	8,4	5,4	4,11	6,75	4,92
MO betrokken	5,29	6	5,59	5	4,5	4,85
Bekend met taken	4,14	4,2	4,17	3,22	3,25	3,23
VR informeert actief	5,43	5,2	5,3	3,67	4,25	3,85
Vragen / inlichtingen stellen	6,29	2,4	4,67	3,89	2,5	3,46
Gemiddelde van de som van alle vragen			5,03			4,06

Wanneer we deze gegevens in een grafiek weergeven zien we de volgende figuur verschijnen.

Figuur 8: gemiddelde antwoorden respondenten naar grootte VR

Beide groepen respondenten geven burgerparticipatie een onvoldoende. Wat opvalt uit de staafdiagrammen is dat respondenten uit grote Veiligheidsregio's gemiddeld een hogere score lijken toe te kennen aan vragen met betrekking tot burgerparticipatie dan respondenten uit kleine Veiligheidsregio's. Over het algemeen geven de respondenten uit grote regio's burgerparticipatie een 5,03 terwijl dit bij kleine regio's een 4,06 is.

Wanneer we deze verschillen testen op significantie zien we dat er geen significant verschillen bestaan tussen de antwoorden van respondenten uit grote VR's en respondenten uit kleine VR's met betrekking tot burgerparticipatie.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	9,800	1	9,800	1,706	,233
	Within Groups	40,200	7	5,743		
	Total	50,000	8			
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	Between Groups	8,022	1	8,022	,875	,381
	Within Groups	64,200	7	9,171		
	Total	72,222	8			
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	Between Groups	5,339	1	5,339	2,403	,165
	Within Groups	15,550	7	2,221		
	Total	20,889	8			
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	Between Groups	2,222	1	2,222	,432	,532
	Within Groups	36,000	7	5,143		
	Total	38,222	8			
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	Between Groups	1,422	1	1,422	,257	,628
	Within Groups	38,800	7	5,543		
	Total	40,222	8			

Samenvattend

Uit bovenstaande gegevens kunnen we concluderen dat burgerparticipatie over het algemeen een onvoldoende scoort. Het verschil tussen antwoorden van raadsleden en werknemers van de VR is niet significant te noemen, met uitzondering van vraag 4 (De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten) en vraag 5 (De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van het bestuur van de VR).

Verder kan er geconcludeerd worden dat er geen significant verschil is tussen antwoorden van grote en kleine gemeenten, en dat er ook niet gesproken kan worden van een significant verschil tussen antwoorden van grote Veiligheidsregio's en antwoorden van kleine Veiligheidsregio's. Beide partijen geven burgerparticipatie een onvoldoende (5,03 vs 4,06).

Samenvattend kan er gesteld worden dat burgerparticipatie binnen de Veiligheidsregio een onvoldoende scoort.

10. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk komen de conclusies en aanbevelingen/overwegingen naar voren. Per onderwerp zal er een conclusie getrokken worden, vervolgens zal aangegeven worden wat de aandachtspunten zijn en waar men kan overwegen om een en ander te veranderen.

Samenstelling

In de verschillende wet- en regelgeving die in dit onderzoek geanalyseerd is zien we dat de samenstelling van de Veiligheidsregio erg goed geregeld is. Zo staat vast waaruit het bestuur van een VR moet bestaan, maar wordt er ook ruimte gelaten voor gemeenten om zelf te bepalen hoe zij het stemgewicht willen verdelen. Wat opvalt is dat op het gebied van het stemgewicht verschillen bestaan tussen de Nederlandse Veiligheidsregio's. Het stemgewicht wordt in de ene Veiligheidsregio verdeeld naar het aantal inwoners terwijl in andere Veiligheidsregio's elk lid van het Algemeen Bestuur één stem heeft. Dit kan er voor zorgen dat stemverhoudingen scheef verdeeld worden. Zo kan het zijn dat er een gemeente is die op zichzelf meer dan 50% van de totale inwoners van de regio bezigt, deze alleen kan beslissen. Dit dient uiteraard voorkomen te worden. Wat hierbij belangrijk is, is dat men nadenkt of de manier waarop in hun regio het stemgewicht verdeeld is wel de juiste is en de belangen van de inwoners zo het best vertegenwoordigd worden. Daarom is de volgende overweging opgesteld:

Overweging1 : Kijk kritisch naar de verdeling van het stemgewicht in het bestuur van uw Veiligheidsregio en pas deze zo nodig aan om de belangen behartiging van uw inwoners te optimaliseren.

Invloed

Wanneer we kijken naar de invloed van gemeenteraden op het bestuur van de VR kunnen we deze opdelen in drie categorieën. Wat opvalt is dat de respondenten vinden dat de mogelijkheden die er voor gemeenten zijn om invloed uit te kunnen oefenen op de VR in grote mate aanwezig zijn. Deze categorie wordt dan ook met een ruim voldoende beoordeeld.

De tweede categorie, het gebruik van deze mogelijkheden, scoort iets minder goed dan de eerste categorie maar wordt alsnog beoordeeld met een voldoende. De respondenten vinden daarmee dat de mogelijkheden voldoende benut worden.

De derde categorie, de daadwerkelijke invloed op het bestuur van de VR, scoort het minst goed. Deze categorie krijgt gemiddeld een onvoldoende. Raadsleden geven deze categorie een lager cijfer dan werknemers van de VR. Wat verder opvalt in deze categorie is dat kleine gemeenten vinden dat zij in geringe mate daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op de VR terwijl grote gemeenten hier iets positiever over oordelen. Kleine gemeenten geven gemiddeld een 4,67 terwijl grote gemeenten een 5,43 toekennen aan de daadwerkelijke invloed die zij hebben op de VR. Omdat deze categorie laag scoort kan men overwegen om de daadwerkelijke invloed die gemeenten kunnen hebben op de VR te vergroten.

Zoals eerder is gezegd zijn de mogelijkheden om invloed uit te oefenen voldoende aanwezig maar vinden de respondenten dat zij uiteindelijk slechts in geringe mate daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op het bestuur van de VR. Daarom kan de volgende overweging worden opgesteld :

Overweging 2: Bekijk de mogelijkheden om de daadwerkelijke invloed, die een deelnemende gemeente heeft op het bestuur van uw Veiligheidsregio, te optimaliseren en pas deze zo nodig toe

Burgerparticipatie

Zoals eerder is gezegd is burgerparticipatie een belangrijk onderdeel van een democratische verankering. Burgerparticipatie blijkt onvoldoende te scoren in dit onderzoek. Wat is opgevallen is dat volgens raadsleden en werknemers van de Veiligheidsregio's burgers en maatschappelijke organisaties niet weten welke taken bij de gemeente horen en welke verantwoordelijkheden de Veiligheidsregio heeft. Daarom kan men overwegen om burgers en maatschappelijke organisaties beter te informeren, zodat zij weten welke taken bij de gemeente horen en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten.

Overweging 3: Overweeg om burgers en maatschappelijke organisaties uit uw regio beter te informeren over werkzaamheden en verantwoordelijkheden van uw Veiligheidsregio

Formeel gezien is er slechts weinig tot niets geregeld omtrent burgerparticipatie en hebben burgers geen directe invloed op de Veiligheidsregio. Om te zorgen voor een optimale democratische verankering is het een idee om ook de burgerparticipatie aan te pakken. Een begin hiervan kan zijn om in wet- en/of regelgeving het een en ander vast te stellen omtrent dit onderwerp.

Overweging 4: Betrek burgers en maatschappelijke organisaties actief bij de besluitvorming van uw Veiligheidsregio door ze de mogelijkheid te geven hun zienswijzen omtrent belangrijke besluiten van de Veiligheidsregio kenbaar te laten maken

Concluderend kunnen we stellen dat de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio's goed is geregeld maar wel ruimte heeft om te verbeteren. Vooral de samenstelling en de invloed zijn in de wet- en regelgeving goed geregeld, burgerparticipatie heeft echter ruimte om te verbeteren. Om de democratische verankering te optimaliseren kunnen bovenstaande punten worden overwogen.

Literatuurlijst

- Baas, M. (2015). Democratie in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Bachelorscriptie Bestuurskunde, Universiteit van Twente.
- Babbie, Earl. (2012). *The practice of social research*: CengageBrain. com.
- Banzaf, J. (1966). Multi-Member Electoral Districts. Do They Violate the "One Man, One Vote" Principle. The Yale Law Journal, 1309-1338.
- Bekkers, V. et al (2007). Governance and the Democratic Deficit: Assessing the Democratic Legitimacy of Governance Practices. Hampshire : Ashgate.
- Boogers, M. J. G. J. A., Denters, S. A. H., & Sanders, M. P. T. (2015). Effecten van regionaal bestuur: quick scan van de effectiviteit en democratische kwaliteit van regionaal bestuur.
- Dahl, R.A. (1970). After the revolution? Authority in a good society. New Haven.
- Denters, S.A.H., Jong, H.M. de & Thomassen, J.J.A. (1990). Kwaliteit van gemeenten: een onderzoek naar de relatie tussen de omvang van gemeenten en de kwaliteit van het lokaal bestuur. Den Haag: VUGA.
- Greef, de R.J.M.H. (2011). Reorganisatie van de bestuurlijke organisatie en democratische legitimatie. Tijdschrift voor Constitutioneel Recht, 2, 265-290
- Loof, de B. (2012). De democratische legitimiteit van het samenwerkingsverband de Kempengemeenten. Masterscriptie Bestuurskunde, Universiteit van Tilburg.
- Michels, A. (2011). De democratische waarde van burgerparticipatie: interactief bestuur en deliberatieve fora. Bestuurskunde, vol. 20, issue 2, pp. 75-84.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2013). Brochure: Wet Veiligheidsregio's. Den-Haag
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2005). The democratic anchorage of governance networks. Scandinavian Political Studies, 28(3), 195-218.
- Thomassen, J. J. A. (1991). Politieke representatie.
- Traag, J.M.E. (1993). Intergemeentelijke samenwerking: democratie of verlengd lokaal bestuur? Enschede: Universiteit Twente
- Traag, J.M.E. (2011). Democratie en regionale samenwerking: een mission impossible? Bestuurswetenschappen 2, 27-45.
- Tweede Kamer(1980-1981). Memorie van toelichting; Nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regelingen). 16538, nr.3. p.28.
- Wessels, B.A. (2015). Democratische verankering van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Bestuurskunde, Universiteit van Twente.

Geraadpleegde regelingen:

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio:

Fryslân	Amsterdam-Amstelland
Groningen	Gooi en Vechtstreek
Drenthe	Haaglanden
IJsselland	Hollands Midden
Twente	Rotterdam-Rijnmond
Noord- en Oost Gelderland	Zuid-Holland-Zuid
Flevoland	Zeeland
Gelderland-Midden	Midden- en West Brabant
Gelderland-Zuid	Brabant-Noord
Utrecht	Brabant-Zuid-Oost
Noord-Holland-Noord	Limburg-Noord
Zaanstreek-Waterland	Limburg-Zuid
Kennermerland	

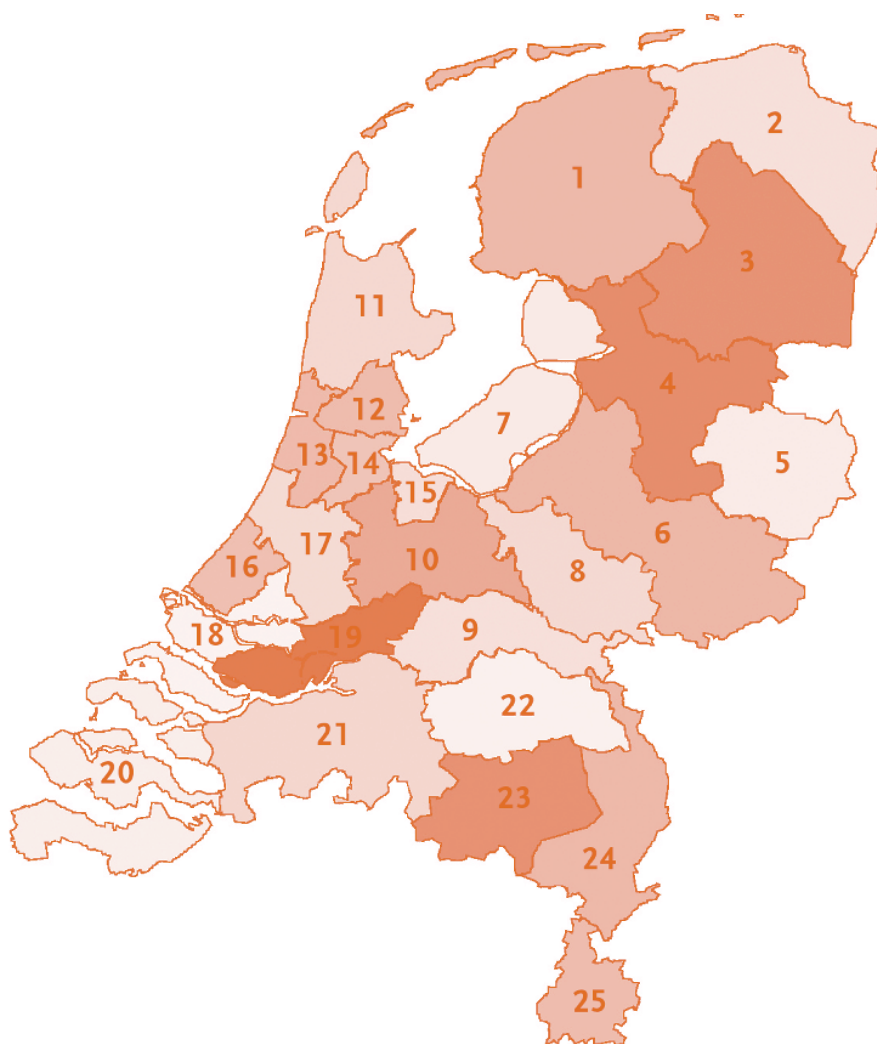
Bijlage A: Verdeling van de Veiligheidsregio's naar aantal deelnemende gemeenten

Veiligheidsregio	Aantal gemeenten
1. Fryslân	27
2. Utrecht	26
3. Midden en West Brabant	26
4. Groningen	23
5. Noord-Oost Gelderland	22
6. Zuid-Oost Brabant	21
7. Rotterdam Rijnmond	19
8. Hollands midden	19
9. Noord-Holland Noord	19
10. Brabant Noord	19
11. Zuid Limburg	18
12. Gelderland Zuid	18
13. Zuid-Holland Zuid	17
14. Gelderland Midden	16
15. Limburg Noord	15
16. Twente	14
17. Zeeland	13
18. Drenthe	12
19. IJsselland	11
20. Kennemerland	10
21. Haaglanden	9
22. Zaanstreek	9
23. Gooi & Vechtstreek	9

24. Amsterdam Amstelland	6
25. Flevoland	6

Bijlage B: de 25 Nederlandse Veiligheidsregio's

- 1 Friesland
- 2 Groningen
- 3 Drenthe
- 4 IJsselland
- 5 Twente
- 6 Noord- en Oost Gelderland
- 7 Flevoland
- 8 Gelderland-Midden
- 9 Gelderland-Zuid
- 10 Utrecht
- 11 Noord-Holland-Noord
- 12 Zaanstreek-Waterland
- 13 Kennemerland
- 14 Amsterdam-Amstelland
- 15 Gooi en Vechtstreek
- 16 Haaglanden
- 17 Hollands Midden
- 18 Rotterdam-Rijnmond
- 19 Zuid-Holland-Zuid
- 20 Zeeland
- 21 Midden- en West Brabant
- 22 Brabant-Noord
- 23 Brabant-Zuid-Oost
- 24 Limburg-Noord
- 25 Limburg-Zuid

Bijlage C:

Vragenlijst gemeenteraadslid

Voor mijn afstudeeropdracht doe ik onderzoek naar de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio's. In het kader van dit onderzoek wil ik u een aantal vragen voorleggen over de invloed van de gemeente en burgers op de Veiligheidsregio waarin uw gemeente deelneemt.

1. In welke gemeente bent u raadslid?
2. Van welke politieke partij maakt u deel uit?
3. In welke mate is de gemeenteraad van uw gemeente betrokken bij **belangrijke besluiten** (zoals het crisis-, beleidsplan en de begroting) van de Veiligheidsregio?
 - A. Onze gemeenteraad wordt in een vroeg stadium bij deze besluiten betrokken
 - B. Onze gemeenteraad heeft gelegenheid om bij dergelijke besluiten zijn opvattingen kenbaar te maken
 - C. Het ontbreekt onze gemeenteraadsleden aan tijd om zich te verdiepen en participeren in belangrijke besluitvormingsprocessen
 - D. Onze gemeenteraadsleden maken gebruik van de beschikbare mogelijkheden om belangrijke besluiten van de Veiligheidsregio te beïnvloeden
4. In welke mate heeft uw gemeenteraad daadwerkelijk invloed op...
 - A. het **beleidsplan** van de Veiligheidsregio?
 - B. het **crisisplan** van de Veiligheidsregio?
 - C. de **begroting** van de Veiligheidsregio?

In zeer
geringe
mate

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

☐

6

☐

7

☐

8

☐

9

☐

In zeer
sterke
mate

10

☐

5. A. Welke invloedsmogelijkheden worden voornamelijk door uw gemeente gebruikt?

.....

- B. En wat zijn de redenen voor het gebruik van deze invloedsmogelijkheden?

.....

6. In welke mate beschikken raadsleden over **sturings-** en **controle mogelijkheden** ten aanzien van de Veiligheidsregio?

- A. Raadsleden weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten
- B. De veiligheidsregio stelt actief informatie over regionale uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties ter beschikking aan gemeenteraden
- C. Desgevraagd krijgen raadsleden snel goede informatie over regionale uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties
- D. Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
- E. Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen

In zeer geringe mate										In zeer sterke mate
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. In hoeverre worden de volgende doelgroepen betrokken bij het nemen van belangrijke besluiten omtrent de Veiligheidsregio?

- A. individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken
- B. lokale en regionale maatschappelijke organisatie worden bij regionale besluitvorming betrokken
- C. burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten
- D. de Veiligheidsregio informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten
- E. de Veiligheidsregio biedt burgers en maatschappelijke organisatie mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van besluiten van de Veiligheidsregio

In zeer geringe mate										In zeer sterke mate
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Bijlage D:

Vragenlijst Veiligheidsregio

Voor mijn afstudeeropdracht doe ik onderzoek naar de democratische verankering binnen de Nederlandse Veiligheidsregio's. In het kader van dit onderzoek wil ik u een aantal vragen voorleggen over de samenstelling en invloed van de gemeente en het bestuur van de Veiligheidsregio, alsmede vragen over burgerparticipatie.

1. Voor welke Veiligheidsregio bent u werkzaam?
2. Wat is uw functie binnen deze veiligheidsregio?
3. Hoe lang bent u werkzaam binnen de huidige veiligheidsregio?
4. In welke mate is de gemeenteraad betrokken bij **belangrijke besluiten** (zoals het crisis-, beleidsplan en de begroting) van de Veiligheidsregio?
 - A. De gemeenteraad wordt in een vroeg stadium bij deze besluiten betrokken
 - B. De gemeenteraad heeft gelegenheid om bij dergelijke besluiten zijn opvattingen kenbaar te maken
 - C. De gemeenteraadsleden maken gebruik van de beschikbare mogelijkheden om belangrijke besluiten van de Veiligheidsregio te beïnvloeden
5. In welke mate beschikken raadsleden over **sturings-** en **controle** mogelijkheden ten aanzien van de Veiligheidsregio?
 - A. De Veiligheidsregio stelt actief informatie over regionale uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties ter beschikking aan gemeenteraden
 - B. Desgevraagd krijgen raadsleden snel goede informatie over regionale uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties
 - C. Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
 - D. Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen

In zeer
geringe
mate

1

o

2

o

3

o

4

o

5

o

6

o

7

o

8

o

9

o

In zeer
sterke
mate

10

o

6. In hoeverre hebben de **gemeenteraden** daadwerkelijk **invloed** op...
- A. het **beleidsplan** van de Veiligheidsregio?
 - B. het **crisisplan** van de veiligheidsregio?
 - C. de **begroting** van de Veiligheidsregio?

In zeer
geringe
mate

1
o

2
o

3
o

4
o

5
o

6
o

7
o

8
o

9
o

In zeer
sterke
mate

10
o

8. In hoeverre worden verschillende doelgroepen bij de Veiligheidsregio betrokken bij het nemen van belangrijke besluiten?
- A. individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken
 - B. lokale en regionale maatschappelijke organisatie worden bij regionale besluitvorming betrokken
 - C. burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de Veiligheidsregio berusten
 - D. de Veiligheidsregio informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten
 - E. de Veiligheidsregio biedt burgers en maatschappelijke organisatie mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van besluiten van de Veiligheidsregio

In zeer
geringe
mate

1
o

2
o

3
o

4
o

5
o

6
o

7
o

8
o

9
o

In zeer
sterke
mate

10
o

Bijlage E: Uitkomsten SPSS vragenlijst raadsleden

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean
De GR wordt in een vroegstadium betrokken bij belangrijke besluiten van de VR	16	104	6,50
GR kan rolopvatting kenbaar maken	16	127	7,94
Het onbreekt de GR niet aan tijd om te participeren	16	82	5,13
GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	16	101	6,31
GR heeft invloed op het beleidsplan	16	80	5,00
GR heeft invloed op het crisisplan	16	76	4,75
GR heeft invloed op de begroting	16	84	5,25
Raadsleden weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	16	109	6,81
VR stelt actief informatie over uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties ter beschikking aan gemeenteraden	16	101	6,31
Desgevraagd krijgen raadsleden snel goede informatie	16	112	7,00
Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	16	99	6,19
Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	16	70	4,38
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	16	60	3,75
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	16	82	5,13
	16	58	3,63
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten			
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	16	71	4,44
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	16	79	4,94
Valid N (listwise)	16		

Invloed Categorie 1:

Mogelijkheden volgens raadsleden;

(Invloed1, Invloed2 en Invloed13)

Descriptive Statistics

	N	Mean
De GR wordt in een vroegstadium betrokken bij belangrijke besluiten van de VR	16	6,50
GR kan rolopvatting kenbaar maken	16	7,94
Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	16	6,19
Valid N (listwise)	16	

Mogelijkheden volgens raadsleden onderverdeeld naar grote vs. Kleine VR

Report

Grote Veiligheidsregio v.s. Kleine Veiligheidsregio		De GR wordt in een vroegstadium betrokken bij belangrijke besluiten van de VR	GR kan rolopvatting kenbaar maken	Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
Neemt deel aan grote veiligheidsregio	Mean	6,14	8,29	6,57
	N	7	7	7
Neemt deel aan kleine veiligheidsregio	Mean	6,78	7,67	5,89
	N	9	9	9
Total	Mean	6,50	7,94	6,19
	N	16	16	16

Invloed Categorie 2:

Gebruik van de mogelijkheden volgens raadsleden;
(Invloed3, Invloed4 en Invloed 14)

Descriptive Statistics

	N	Mean
Het onbreekt de GR niet aan tijd om te participeren	16	5,13
GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	16	6,31
Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	16	4,38
Valid N (listwise)	16	

Gebruik van mogelijkheden onderverdeeld naar grote en kleine VR

Report

Grote Veiligheidsregio v.s. Kleine Veiligheidsregio		Het onbreekt de GR niet aan tijd om te participeren	GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
Neemt deel aan grote veiligheidsregio	Mean	5,29	6,14	5,29
	N	7	7	7
Neemt deel aan kleine veiligheidsregio	Mean	5,00	6,44	3,67
	N	9	9	9
Total	Mean	5,13	6,31	4,38
	N	16	16	16

Invloed Categorie 3:

**Daadwerkelijke invloed volgens raadsleden;
(Invloed4, Invloed5 en Invloed6)**

Descriptive Statistics

	N	Mean
GR heeft invloed op het beleidsplan	16	5,00
GR heeft invloed op het crisisplan	16	4,75
GR heeft invloed op de begroting	16	5,25
Valid N (listwise)	16	

Daadwerkelijke invloed volgens raadsleden onderverdeeld naar grote en kleine VR

Report

Grote Veiligheidsregio v.s. Kleine Veiligheidsregio		GR heeft invloed op het beleidsplan	GR heeft invloed op het crisisplan	GR heeft invloed op de begroting
Neemt deel aan grote veiligheidsregio	Mean	5,57	5,14	5,57
	N	7	7	7
Neemt deel aan kleine veiligheidsregio	Mean	4,56	4,44	5,00
	N	9	9	9
Total	Mean	5,00	4,75	5,25
	N	16	16	16

Uitkomsten naar gemeente grootte

		Report			
Gemeente grootte naar aantal inwoners per gemeente		De GR wordt in een vroeg stadium betrokken bij belangrijke besluiten van de VR	GR kan rolopvatting kenbaar maken	Het ontbreekt de GR <i>niet</i> aan tijd om te participeren	GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden
grote gemeente	Mean	5,83	8,00	5,17	5,83
	N	6	6	6	6
	Std. Deviation	3,125	2,683	1,602	2,639
kleine gemeente	Mean	6,78	7,67	5,00	6,44
	N	9	9	9	9
	Std. Deviation	1,563	1,000	2,398	1,590
Total	Mean	6,40	7,80	5,07	6,20
	N	15	15	15	15
	Std. Deviation	2,261	1,781	2,052	2,007

		Report		
Gemeente grootte naar aantal inwoners per gemeente		GR heeft invloed op het beleidsplan	GR heeft invloed op het crisisplan	GR heeft invloed op de begroting
grote gemeente	Mean	5,00	4,67	4,83
	N	6	6	6
	Std. Deviation	2,828	2,875	2,483
kleine gemeente	Mean	4,56	4,44	5,00
	N	9	9	9
	Std. Deviation	1,130	1,333	1,414
Total	Mean	4,73	4,53	4,93
	N	15	15	15
	Std. Deviation	1,907	1,995	1,831

Report

Gemeente grootte naar aantal inwoners per gemeente		Raadsleden weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	VR stelt actief informatie over uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties ter beschikking aan gemeenteraden	Desgevraagd krijgen raadsleden snel goede informatie	Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders te verantwoorden en bij te sturen	Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders te verantwoorden en bij te sturen
grote gemeente	Mean	6,67	6,67	7,50	6,00	4,50
	N	6	6	6	6	6
	Std. Deviation	1,966	1,506	,837	2,191	1,761
kleine gemeente	Mean	6,89	6,00	6,33	5,89	3,67
	N	9	9	9	9	9
	Std. Deviation	1,364	1,803	1,936	2,088	2,179
Total	Mean	6,80	6,27	6,80	5,93	4,00
	N	15	15	15	15	15
	Std. Deviation	1,568	1,668	1,656	2,052	2,000

Report

Gemeente grootte naar aantal inwoners per gemeente		Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR
grote gemeente	Mean	3,17	5,33	4,00	5,67	6,00
	N	6	6	6	6	6
	Std. Deviation	1,835	2,733	2,000	2,066	2,280
kleine gemeente	Mean	4,11	5,00	3,22	3,67	3,89
	N	9	9	9	9	9
	Std. Deviation	2,619	3,041	1,563	1,581	2,088
Total	Mean	3,73	5,13	3,53	4,47	4,73
	N	15	15	15	15	15
	Std. Deviation	2,314	2,825	1,727	1,995	2,344

Report

Gemeente grootte naar aantal inwoners per gemeente		De GR wordt in een vroegstadium betrokken bij belangrijke besluiten van de VR	GR kan rol opvatting kenbaar maken	Het onbreekt de GR niet aan tijd om te participeren	GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	GR heeft invloed op het beleidsplan	GR heeft invloed op de begroting	GR heeft invloed op het crisisplan	Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	Raadsleden maken gebruik van bestaan mogelijkheden om regionale bestuurders verantwoord te roepen en bij te sturen
grote gemeente	Mean	6,14	8,29	5,29	6,14	5,57	5,57	5,14	6,57	5,29
	N	7	7	7	7	7	7	7	7	7
kleine gemeente	Mean	6,78	7,67	5,00	6,44	4,56	5,00	4,44	5,89	3,67
	N	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Total	Mean	6,50	7,94	5,13	6,31	5,00	5,25	4,75	6,19	4,38
	N	16	16	16	16	16	16	16	16	16

Bijlage F: Uitkomsten SPSS vragenlijst Veiligheidsregio's

Descriptive Statistics

	N	Mean
GR wordt in een vroegstadium betrokken	9	7,11
GR kan rolopvatting kenbaar maken	9	9,22
GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	9	7,22
VR stelt actief informatie over uitvoeringsprocessen en beleidsprestaties ter beschikking aan de GR	9	6,78
desgevraagd krijgen raadsleden snel goede informatie	9	8,44
Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	9	7,67
Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	9	5,78
GR heeft daadwerkelijk invloed op het beleidsplan	9	7,00
GR heeft daadwerkelijk invloed op het crisisplan	9	5,44
GR heeft daadwerkelijk invloed op de begroting	9	8,33
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	9	2,44
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	9	4,78
Burgers en maatsch. org. in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	9	3,78
VR informeert burgers en maatsch. org. actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	9	5,33
De VR biedt burgers en maatsch. org. mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van het bestuur van de VR	9	7,67
Valid N (listwise)	9	

Invloed Categorie 1:

Mogelijkheden invloed volgens VR:

(Invloed1, Invloed2 en Invloed6)

Descriptive Statistics

	N	Mean
GR wordt in een vroegstadium betrokken	9	7,11
GR kan rolopvatting kenbaar maken	9	9,22
Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	9	7,67
Valid N (listwise)	9	

Invloed Categorie 2:

Gebruik v.d. mogelijkheden volgens VR;

(Invloed3 en Invoed7)

Descriptive Statistics

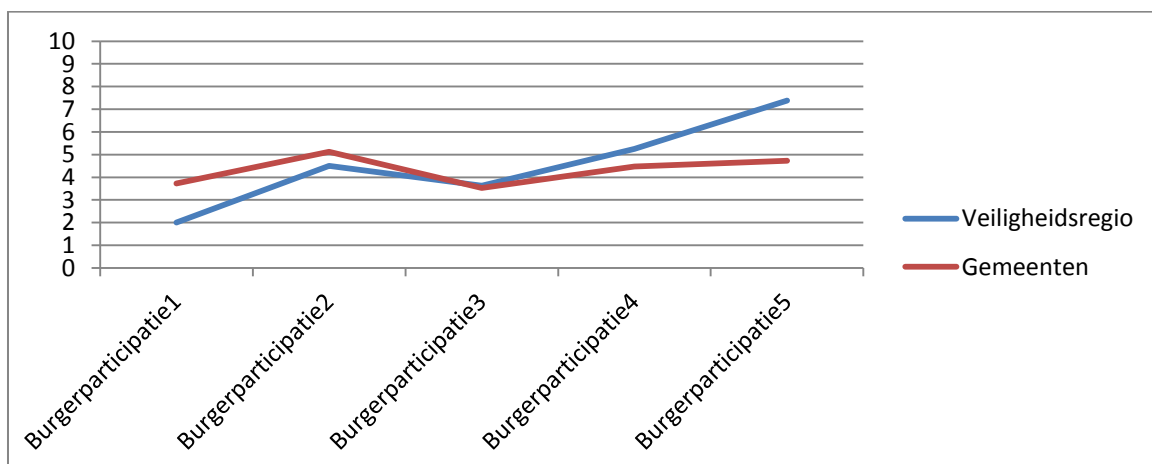
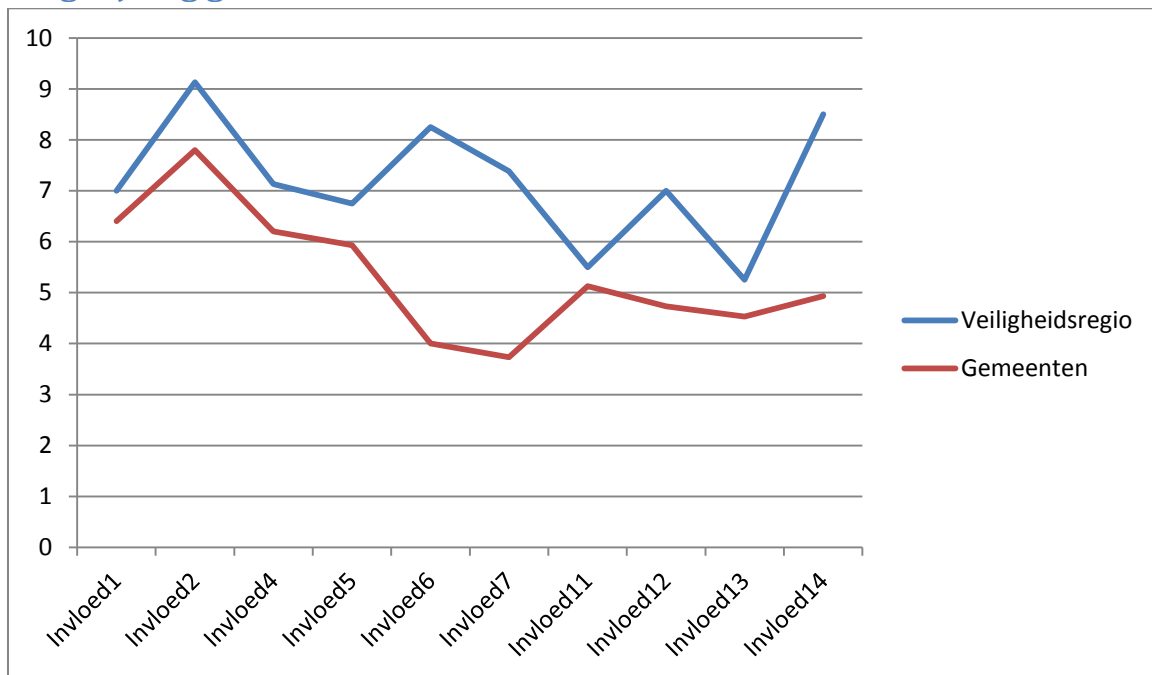
	N	Mean
GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	9	7,22
Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen	9	5,78
Valid N (listwise)	9	

Invloed Categorie 3:

Daadwerkelijke invloed volgens VR;
(Invloed8, Invloed9 en Invloed10)

Descriptive Statistics		
	N	Mean
GR heeft daadwerkelijk invloed op het beleidsplan	9	7,00
GR heeft daadwerkelijk invloed op het crisisplan	9	5,44
GR heeft daadwerkelijk invloed op de begroting	9	8,33
Valid N (listwise)	9	

Vergelijking gemiddeldes VR en GR.

Onderscheid Grote VR vs. Kleine VR (Groot = VR met meer dan 16 deelnemende gemeenten, klein is met 16 of minder deelnemende gemeenten)

Invloed Categorie 1

Mogelijkheden invloed ;

		Report		
Grote VR = 1 Kleine VR = 2		GR wordt in een vroeg stadium betrokken	GR kan rolopvatting kenbaar maken	Raadsleden hebben mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
Grote VR	Mean	7,60	9,60	9,00
	N	5	5	5
Kleine VR	Mean	6,50	8,75	6,00
	N	4	4	4
Total	Mean	7,11	9,22	7,67
	N	9	9	9

Invloed Categorie 2:

Gebruik van deze mogelijkheden;

		Report	
Grote VR = 1 Kleine VR = 2		GR maakt gebruik van de mogelijkheden belangrijke besluiten van de VR te beïnvloeden	Raadsleden maken gebruik van bestaande mogelijkheden om regionale bestuurders ter verantwoording te roepen en bij te sturen
Grote VR	Mean	8,60	7,00
	N	5	5
Kleine VR	Mean	5,50	4,25
	N	4	4
Total	Mean	7,22	5,78
	N	9	9

Invloed Categorie 3:

Daadwerkelijke invloed;

		Report		
Grote VR = 1 Kleine VR = 2		GR heeft daadwerkelijk invloed op het beleidsplan	GR heeft daadwerkelijk invloed op het crisisplan	GR heeft daadwerkelijk invloed op de begroting
Grote VR	Mean	7,20	6,60	8,40
	N	5	5	5
Kleine VR	Mean	6,75	4,00	8,25
	N	4	4	4
Total	Mean	7,00	5,44	8,33
	N	9	9	9

Burgerparticipatie:

Gemeente grote VR :

Descriptive Statistics			
	N	Sum	Mean
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	7	23	3,29
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	7	37	5,29
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	7	29	4,14
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	7	38	5,43
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	7	44	6,29
Valid N (listwise)	7		

Burgerparticipatie Gemeente Kleine VR

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	9	37	4,11
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	9	45	5,00
Burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	9	29	3,22
De VR informeert burgers en maatschappelijke organisaties actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	9	33	3,67
De VR biedt burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van bestuur van de VR	9	35	3,89
Valid N (listwise)	9		

Burgerparticipatie VR Grote VR (17 of meer deelnemende gemeenten) :

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean
De VR biedt burgers en maatsch. org. mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van het bestuur van de VR	5	42	8,40
VR informeert burgers en maatsch. org. actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	5	30	6,00
Burgers en maatsch. org. in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	5	21	4,20
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	5	26	5,20
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	5	12	2,40
Valid N (listwise)	5		

Burgerparticipatie VR kleine VR: (16 of minder deelnemende gemeenten)

Descriptive Statistics

	N	Sum	Mean
De VR biedt burgers en maatsch. org. mogelijkheden om vragen te stellen en inlichtingen te verkrijgen over de uitvoering en resultaten van het bestuur van de VR	4	27	6,75
VR informeert burgers en maatsch. org. actief over de uitvoering en resultaten van hun besluiten	4	18	4,50
Burgers en maatsch. org. in onze gemeente weten welke taken bij de gemeente zelf zijn belegd en welke verantwoordelijkheden bij de VR berusten	4	13	3,25
Lokale en regionale maatschappelijke organisaties worden bij regionale besluitvorming betrokken	4	17	4,25
Individuele burgers uit de regio worden bij regionale besluitvorming betrokken	4	10	2,50
Valid N (listwise)	4		